

Biuletyn

ISSN 2719-5147

informacyjny

9/2023

KPO – osiem przeprowadzonych naborów

Zmiany w ramach ekoschematów obszarowych

200 tys. na start dla młodych rolników

Pomoc dla organizacji i grup producentów

Pieniądze na inwestycje chroniące przed ASF

Świadczenie pieniężne dla sołtysów

**KUPUJĄC ŻYWNOSĆ Z TYM ZNAKIEM
MASZ PEWNOŚĆ, ŻE ZOSTAŁA WYTWORZONA
W POLSCE NA BAZIE KRAJOWYCH SUROWCÓW**

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa

W numerze:

MRiRW

MRiRW

KPO – osiem przeprowadzonych naborów	4
Energia na wsi	6
Owoce i warzywa dla szkół	7
Zmiany w ramach ekoschematów obszarowych	7
Oświadczenia o posiadaniu zwierząt	10
Gospodarowanie nieruchomościami rolnymi	11
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	12
Święto dziękczynienia za plony	14
XXXII Forum Ekonomiczne Karpacz 2023	15
Święto konia arabskiego	16
Stop marnowaniu żywności	18
Odmiany regionalne w sektorze spożywczym	20
Setna rocznica uchwalenia ustawy scaleniowej	22
XXX Krajowe Dni Ziemiaka	24
Wsparcie dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskiej	27

ARiMR

200 tys. na start dla młodych rolników	30
Pomoc dla organizacji i grup producentów	32
Pieniądze na inwestycje chroniące przed ASF	33

KOWR

Handel zagranicznymi towarami rolno-spożywczymi na plusie	34
Wsparcie dla inwestycji OZE	37

KRUS

Świadczenie pieniężne dla sołtysów	39
--	----

Szanowni Państwo!

W rolnictwie zakończył się rok gospodarczy. Za nami podsumowanie tegorocznych żniw. Tradycyjnie podziękowaliśmy Panu Bogu podczas Jasnogórskich Dożynek, czyli Ogólnopolskiej Pielgrzymki Rolników do Matki Bożej na Jasnej Górze. Czynimy tak od ponad czterdziestu lat.

Stara, polska nazwa – Święto Dziękczynienia za plony – najlepiej oddaje ideę zakończenia zbiorów. Rolnicy dziękują Panu Bogu za plony i opiekę. Wszyscy zaś dziękujemy rolnikom za ich coroczny trud i wysiłek, aby nigdy nie zabrakło nam chleba.

Przez wiele lat było to podziękowanie symboliczne. Dziś, po pandemii i w czasie wojny w Ukrainie, jest ono bardziej realne i wynikające z potrzeby wyrażenia wdzięczności. Pojęcie bezpieczeństwa żywnościowego jest na nowo odkrywane i doceniane. W moim przekonaniu ten rodzaj bezpieczeństwa znajduje się nawet przed bezpieczeństwem militarnym i energetycznym. Dlatego każda okazja jest dobra, aby wyrazić rolnikom wdzięczność za zagwarantowanie go nam wszystkim. Jestem przekonany, że jest coraz mniej osób, które nie zdają sobie z tego sprawy.

Jednak zdarzają się tacy, którzy mówią, że rozdajemy pieniądze rolnikom. Przykro mi, że są wśród nich osoby, które aspirują do sprawowania mandatu poselskiego. A przecież to nie jest rozdawnictwo, lecz inwestycja w przyszłość. Właśnie w imię bezpieczeństwa żywnościowego przeznaczaliśmy ponad 15 mld złotych na wsparcie rolników, którzy ponieśli straty tak naprawdę w efekcie napaści Rosji na Ukrainę.

To nie jest wina rolników, że cyniczna gra Rosji spowodowała drastyczny wzrost cen surowców energetycznych, a także zawirowania na rynkach rolnych. Do tego dołożyła się błędna polityka Unii Europejskiej, powodująca jej uzależnienie od rosyjskich surowców.

Każda okazja jest dobra, aby wyrazić rolnikom wdzięczność za zagwarantowanie nam wszystkim bezpieczeństwa żywnościowego.

ROBERT TELUS
minister rolnictwa i rozwoju wsi

Doszedł także brak obiecanej pomocy w zakresie budowy tzw. korytarzy solidarnościowych dla produktów rolnych z Ukrainy.

Dopiero wspólna i przyznam, że drastyczna decyzja piętki krajów przyfrontowych o zablokowaniu ukraińskiego eksportu rolnego obudziła Komisję Europejską i zmusiła ją do działania. Niestety, wprowadzone ograniczenia mają się skończyć już 15 września 2023 r., choć wstępnie miały one trwać do końca roku.

W poprzednim numerze Biuletynu Informacyjnego przedstawiłem bardzo szczegółowe informacje na temat podejmowanych przeze mnie działań. Było to sprawozdanie z moich pierwszych stu dni urzędowania. Jako minister jestem dla polskich rolników. Sprawować ten urząd znaczę im służyć i tak od pierwszego dnia od powołania staram się czynić.

Dlatego też systematycznie spotykam się z przedstawicielami różnych grup rolników. Są to czasem bardzo trudne i emocjonalne spotkania, ale dla mnie ogromnie ważne. Wyszedłem ze środowiska związkowego, jestem też czynnym rolnikiem, ale uczę się cały czas. Uczę się podczas tych rozmów, dyskusji i spotkań. Niezmiennie wsłuchuję się w głosy rolników i staram się przekładać ich pomysły na konkretne rozwiązania, które stale wdramy.

Aktualizując na bieżąco sytuację, przyjmujemy kolejne regulacje. W drugiej połowie sierpnia rząd podjął kierunkowe decyzje dotyczące pomocy rolnikom. Jedną z nich jest rozdzielenie produkcji roślinnej od zwierzęcej przy szacowaniu strat suszowych, o co też wnioskowali rolnicy.

W przypadku terminu składania wniosków dotyczących mokrej kukurydzy został on wydłużony do 29 września 2023 r. Do 15 września br. wydłużony został termin składania wniosków w ramach programu Locha+.

W związku z sytuacją na rynku mleczarskim podjęta została decyzja o skupie masła i odtłuszczonego mleka w proszku przez Rządową Agencję Rezerw Strategicznych.

Podjęliśmy również decyzję o ponownym uruchomieniu skupu malin przez dwie spółki należące do skarbu państwa.

Przeznaczaliśmy ponadto 10 mln złotych na wsparcie „Programu dla szkół”, na soki: malinowy i jabłkowy.

Właściwe okazało się również rozwiązanie wprowadzone przez Fundusz Ochrony Rolnictwa. Tylko w ciągu dwóch pierwszych miesięcy jego funkcjonowania rolnicy złożyli do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa wnioski na łączną kwotę 12 mln złotych. Równie dobrze przebiega akcja kredytów płynnościowych. Już ponad 5,4 mld złotych dla 36 tysięcy gospodarstw zostało wykorzystanych z puli 10 mld złotych przeznaczonych na ten instrument wsparcia.

Podsumowując podejmowane działania, stanowczo stwierdzam, że opanowana została sytuacja na rynku zbóż. W ciągu pięciu miesięcy, od marca do lipca 2023 r., wyeksportowaliśmy ponad 6 mln ton zboża. Zwracam przy tym uwagę, że do Polski wpłynęło w tym czasie tylko 580 tysięcy ton zboża. Moim oponentom, którzy kwestionują te dane, przypominam, że miesięczne zużycie zboża w Polsce wynosi około 2,5 mln ton.

Mówiąc o eksporcie, warto też zaznaczyć, że mamy bardzo dobre wyniki za I półrocze tego roku. Wartość naszego eksportu rolnego osiągnęła poziom ponad 25 mld euro. Cały czas utrzymuje się korzystny bilans handlowy, gdyż dodatnie saldo wymiany handlowej wynosi 9 mld euro.

Opanowana została sytuacja na rynku zbóż. W ciągu pięciu miesięcy, od marca do lipca 2023 r., wyeksportowaliśmy ponad 6 mln ton zboża.

My na pewno podtrzymamy zakaz importu zbóż z Ukrainy do naszego kraju. To jest bowiem w interesie polskiego rolnika i w interesie Polski.

Z handlem zagranicznym artykułami rolno-spożywczymi nierozzerwalnie łączy się kwestia zakazu wwozu ukraińskiego zboża do państw graniczących z Ukrainą, który obowiązuje tylko do 15 września. Na ten temat rozmawiałem z kolegami z państw „5” podczas nieformalnej Rady Ministrów Unii Europejskiej w Cordobie, w Hiszpanii. Po powrocie do Polski omawiałem też tę sprawę z premierem Mateuszem Morawieckim. Jestem przekonany, że gdyby to ministrowie ds. rolnictwa krajów UE podejmowali decyzję w sprawie przedłużenia embarga, to ta decyzja byłaby jednoznaczna. Tymczasem obawiam się, że decyzja będzie miała charakter polityczny, chociaż powinien być on merytoryczny. Według danych podanych

przez unijnego komisarza ds. rolnictwa Janusza Wojciechowskiego, przed wprowadzeniem zakazu wwozu zboża do krajów przyfrontowych Ukraina eksportowała drogą lądową do UE na początku roku około 3 mln ton zboża. Po wprowadzeniu zakazu spadł on do około 2,2 mln ton, ale teraz osiągnął ponownie poziom około 3-3,4 mln ton. To pokazuje, że zamknięcie importu do naszych pięciu krajów w niczym nie przeszkadza.

Jakąkolwiek jednak decyzję podejmie Komisja Europejska w tej sprawie, chociaż chcielibyśmy, aby podjęła dobrą, polubowną, bo ona jest dobra dla wszystkich, to my na pewno podtrzymamy zakaz importu zbóż z Ukrainy do naszego kraju. To jest bowiem w interesie polskiego rolnika i w interesie Polski. Oczywiście tranzyt dalej będzie się mógł odbywać bez przeszkód.

Informując na bieżąco o podejmowanych działaniach, jestem zobowiązany poinformować również o tym, co mnie zaskoczyło podczas nieformalnego spotkania Rady AGRIFISH w hiszpańskiej Cordobie. Dowiedziałem się tam o smutnej i niepokojącej sprawie. Otóż 31 sierpnia br. w Parlamencie Europejskim odbyła się bardzo ważna debata właśnie na temat przedłużenia embarga. Wzięli w niej udział tylko europosłowie Prawa i Sprawiedliwości. Żaden europoseł z polskiej opozycji nie uczestniczył w tej debacie. Było mi bardzo smutno, że opozycja nie walczy o polskie sprawy, o interesy polskiego rolnika.

KPO – osiem przeprowadzonych naborów

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) przeprowadziła dotychczas osiem naborów wniosków o objęcie wsparciem w ramach inwestycji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). Obecnie trwa ocena wniosków i wypłata zaliczek dla odbiorców wsparcia.

ARiMR przeprowadziła dotąd następujące nabory wniosków w ramach KPO:

- Od 17 października do 15 listopada 2022 r. – nabór wniosków dotyczący wsparcia na wymianę pokryć dachowych z materiałów szkodliwych dla zdrowia lub środowiska w gospodarstwach rolnych. W naborze wpłynęło ponad 47 tys. wniosków na łączną kwotę ponad 580 mln zł. Według stanu na 20 sierpnia 2023 r. ARiMR zawarła blisko 31 tys. umów o objęcie przedsięwzięciem wsparciem.
- Od 17 października do 18 listopada 2022 r. – nabór wniosków dotyczący rozwoju tzw. małego przetwórstwa. W naborze wpłynęło ponad 650 wniosków na kwotę

W naborze dotyczącym wsparcia na wymianę pokryć dachowych z materiałów szkodliwych dla zdrowia lub środowiska wpłynęło ponad 47 tys. wniosków

650 wniosków na kwotę ponad 200 mln wpłynęło w naborze dotyczącym rozwoju tzw. „małego przetwórstwa”

ponad 200 mln zł. Według stanu na 20 sierpnia 2023 r. ARiMR zawarła ponad 70 umów o objęcie przedsięwzięciem wsparciem.

- Od 17 października do 18 listopada 2022 r. – nabór wniosków dotyczący wsparcia przedsięwzięć realizowanych przez mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych, rybołówstwa lub akwakultury. W naborze wpłynęło ponad 2 tys. wniosków na łączną kwotę blisko 6,2 mld zł. Według stanu na 20 sierpnia 2023 r. ARiMR zawarła prawie 400

umów o objęcie przedsięwzięć wsparciem.

- Od 17 października do 28 listopada 2022 r. – nabór wniosków dotyczący wymiany słupów impregnowanych kreozotem na plantacjach chmielu. W naborze nie złożono wniosków.
- Od 15 lutego do 31 marca 2023 r. – drugi nabór wniosków dotyczący wymiany słupów impregnowanych kreozotem na plantacjach chmielu. W naborze wpłynęło ponad 200 wniosków na łączną kwotę ponad 51 mln zł. Według stanu na 20 sierpnia 2023 r. ARiMR zawarła 140 umów o objęcie przedsięwzięć wsparciem.
- Od 1 czerwca 2023 r. do 30 czerwca 2023 r. – nabór wniosków dotyczący wsparcia organizacji non-profit zajmujących się redystrybucją żywności na cele społeczne. Według stanu na 20 sierpnia 2023 r. do ARiMR wpłynęło ponad 110 wniosków na łączną kwotę blisko 280 mln zł.
- Od 1 do 30 czerwca 2023 r. – nabór wniosków dotyczący wsparcia na utworzenie centrów przechowalniczo-dystrybucyjnych i rozwój rolno-spożywczych rynków hurtowych. Według stanu na 20 sierpnia

ARiMR przeprowadziła dwa nabory wniosków na wymianę słupów impregnowanych kreozotem na plantacjach chmielu

2023 r. do ARiMR wpłynęło blisko 900 wniosków na łączną kwotę ponad 4,5 mld zł.

- Od 5 czerwca do 5 lipca 2023 r. – nabór wniosków dotyczący wsparcia dla rolników przeznaczonego na zakup i montaż silosów wraz z wyposażeniem. Nabór odbył się w formie elektronicznej. Według stanu na 20 sierpnia 2023 r. w naborze wpłynęło blisko 13 tys. wniosków na łączną kwotę ponad 510 mln zł oraz zawarto ponad 840

umów o objęcie przedsięwzięć wsparciem.

■ Wypłata zaliczek

ARiMR wystawia do Polskiego Funduszu Rozwoju (PFR) S.A. zlecenia wypłat dotyczących płatności zaliczkowych dla ostatecznych odbiorców wsparcia, którzy zawarli umowy w naborach w ramach KPO, zrealizowanych w IV kwartale 2022 r. i I kwartale 2023 r.

Według stanu na 20 sierpnia 2023 r. PFR S.A. zrealizowało już blisko 1400 wypłat na łączną kwotę ponad 120 mln zł.

Szczegółowe informacje nt. wsparcia w ramach inwestycji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, za które odpowiada Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, można znaleźć na stronie internetowej: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/krajowy-plan-odbudowy-i-zwiekszania-odporności>.

Departament Strategii i Rozwoju
MRiRW

tel. 22 623 21 20

Zdjęcia: Janusz Lipiński-, Industrieblick-,

Daniel Bahrmann-,

Countrypixel.Stock.adobe.com

W naborze wniosków dotyczącym wsparcia na zakup i montaż silosów wraz z wyposażeniem wpłynęło blisko 13 tys. wniosków na kwotę ponad 510 mln zł

Energia dla wsi

Środki w tegorocznym naborze programu zwiększamy do 500 mln

Z inicjatywy ministra Roberta Telusa oraz pełnomocnika rządu do spraw transformacji energetycznej obszarów wiejskich, sekretarza stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Janusza Kowalskiego zwiększamy pulę środków w ramach pierwszego naboru w programie „Energia dla wsi” z kwoty 100 mln zł do 500 mln zł. Decyzja została podjęta w związku z ogromnym zainteresowaniem rolników inwestycjami w OZE, w szczególności w biogazownie rolnicze.

Bardzo duże zainteresowanie programem potwierdza, że zarówno sam program, jak i ułatwienia wprowadzone ustawą z 13 lipca 2023 r. dotyczące biogazowni rolniczych, wychodzą naprzeciw oczekiwaniom rolników.

Wiele razy rolnicy podkreślali potrzebę takich rozwiązań, które długofalowo zapewnią im opłacalne warunki prowadzenia działalności rolniczej i godne życie. Wprowadzone rozwiązania dają takie możliwości.

Dotychczas złożono 139 wniosków, z czego o dotacje ubiegają

się 74 podmioty, a o pożyczki 65. Łączna kwota wnioskowanej dotacji wynosi ponad 350 mln zł, zaś pożyczki ponad 230 mln zł. Należy podkreślić, że 90 proc. wszystkich wniosków dotyczy budowy biogazowni o mocy od 0,015 MW do 0,99 MW.

■ Szczegóły dotyczące wsparcia

W ramach programu można uzyskać aż do 65 proc. dotacji na budowę biogazowni rolniczej oraz pożyczkę do 100 proc. kosztów kwalifikowalnych.

Ustawa z 13 lipca 2023 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie biogazowni rolniczych, a także ich funkcjonowaniu oraz program „Energia dla wsi” to kompleksowe wsparcie dla polskiego rolnictwa i przetwórstwa rolno spożywczego.

Poprzez wsparcie inwestycji w OZE, jakie zapewnia program „Energia dla wsi”, rolnik wykorzystując zasoby swojego gospodarstwa zyskuje możliwość dodatkowego źródła dochodu z produkcji energii.

Zgodnie z deklaracją minister klimatu i środowiska Anny Moskwy, budżet całego programu, który obecnie wynosi 1 mld zł, zostanie zwiększony w zależności od potrzeb.

Zachęcamy do składania wniosków w programie „Energia dla wsi”.

Departament Rynków Rolnych
i Transformacji Energetycznej
Obszarów Wiejskich MRiRW
tel. 22 623 18 45

Zdjęcie: Manfredxy.Stock.adobe.com

Pula środków w ramach pierwszego naboru w programie „Energia dla wsi” została zwiększona z kwoty 100 mln zł do 500 mln zł

Owoce i warzywa dla szkół

W roku szkolnym 2023/2024 dzieci w szkołach otrzymają dodatkowe porcje soków z jabłek oraz malin. Rada Ministrów przyjęła 29 sierpnia br., przedłożone przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, rozporządzenie zwiększające do 10 mln zł finansowanie porcji owoców i warzyw, które są dostarczane do szkół.

■ Najważniejsze rozwiązania, które wprowadza przyjęte rozporządzenie:

- Finansowanie programu, który polega na dostarczaniu dzieciom owoców i warzyw w szkole zwiększy się o 10 mln zł. W roku szkolnym 2023/2024 stawka pomocy na jedną porcję owoców i warzyw zostanie podniesiona z 1,10 zł do 1,12 zł.
- Nowe środki zostaną przeznaczone na dodatkowe porcje soków otrzymanych z jabłek oraz malin.

W rozpoczętym roku szkolnym 2023/2024 dzieci w szkołach otrzymają dodatkowe porcje soków z jabłek oraz malin

- Propozycja pozwoli na uatrakcyjnienie oferty produktów dla dzieci, przy czym nadal będzie gwarantowała zachowanie zdecydowanej

przewagi liczby porcji składających się ze świeżych owoców i warzyw, które to w pierwszej kolejności powinny być dostarczone do szkół.

Szacuje się, że w roku szkolnym 2023/2024, z programu skorzysta ponad 1,7 mln zł dzieci z klas I–V w szkołach podstawowych.

■ Podstawa prawna

Rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie wysokości środków finansowych przeznaczonych na wypłatę pomocy krajowej i pomocy unijnej w ramach finansowania programu dla szkół oraz wysokości stawek pomocy finansowej z tytułu realizacji działań w ramach tego programu w roku szkolnym 2023/2024 (Dz.U. 2023 poz. 243).

Departament Komunikacji i Promocji
MRiRW
tel. 22 623 18 38

Zdjęcie: Pixel-Shot.Stock.adobe.com

Zmiany w ramach ekoschematów obszarowych

Trwa wprowadzanie zmian w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 13 marca 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty płatności w ramach schematów na rzecz klimatu i środowiska w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz.U. poz. 493), czyli w tzw. rozporządzeniu ekoschematowym. Prace legislacyjne są już na końcowym etapie. Obejmą one m.in. zmiany w ekoschematach: *Rolnictwo węglowe i zarządzanie*

składnikami odżywczymi oraz Biologiczna ochrona upraw.

■ Zmiany w ramach ekoschematu Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi

Najważniejsze zmiany dotyczą niżej wymienionych praktyk.

- Praktyki „Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt” – a konkretnie: uwzględnienia oświadczenia o posiadaniu zwierząt gatunków alpaka (*Vicugna pacos*), daniel (Dama

dama), jeleń szlachetny (*Cervus elaphus*), lama (*Lama glama*), osioł (*Equus asinus*) i muł (*Equus mule*) – w przypadku, gdy posiadacz zwierząt nie dokonał ich rejestracji w komputerowej bazie danych prowadzonej na podstawie ustawy z 4 listopada 2022 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz.U. poz. 2727 z późn. zm.), na mocy odstępstwa w zakresie chowu jeleniowatych lub z przyczyn od niego niezależnych.

- Praktyki „Wymieszanie słomy z glebą” – a konkretnie

doprecyzowania katalogu upraw – zgodnie z obowiązującymi przepisami rozporządzenia ekoschematowego.

- ✓ W ramach praktyki „Wymieszanie słomy z glebą” słoma jest rozumiana jako pozostałe po oddzieleniu ziarna lub nasion suche źdźbła, łodygi, liście, plewy, łuszczyzny i strączyny dojrzałych roślin uprawnych zbożowych, w tym kukurydzy, oleistych i bobowatych.
- ✓ Definicja słomy została doprecyzowana o uprawy zbóż rzekomych, w tym gryki, szarłat, komosy, a także o facelię i trawy nasienne.
- Praktyki „Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji” oraz praktyki „Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo” – a konkretnie uwzględnienia produktów pofermentacyjnych.
 - ✓ Ustawa z 13 lipca 2023 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie biogazowni rolniczych, a także

ich funkcjonowaniu (Dz.U. poz. 1597) zmieniła m.in. ustawę o nawozach i nawożeniu, wprowadzając definicję produktu pofermentacyjnego.

- ✓ W związku z tym w rozporządzeniu ekoschematowym dopuszczono możliwość wykorzystania produktu pofermentacyjnego na potrzeby realizacji praktyki „Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji” oraz praktyki „Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo”.
- ✓ Tym samym rolnik stosujący produkty pofermentacyjne, spełniające określone warunki, będzie mógł wnioskować o przyznanie punktów za realizację ww. praktyk.
- ✓ Ponadto w przypadku praktyki „Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji” wskazano, że punkty za realizację praktyki mogą być przyznawane również w przypadku

zastosowania pomiotu ptasiego.

- Praktyki „Zróżnicowana struktura upraw a rzepak”.

- ✓ Od 2024 r. rolnik wnioskujący o przyznanie płatności w ramach tej praktyki i uprawiający rzepak będzie obowiązany do rozdrabniania i mieszania z glebą lub przyorania słomy po zbiorze plonu głównego.

Tym samym rolnik będzie zobowiązany do realizacji następujących wymogów w ramach tej praktyki:

- ✓ W strukturze zasiewów na gruntach będących w posiadaniu rolnika udział:
 - uprawy, która zajmuje największą powierzchnię gruntów ornych w gospodarstwie nie przekracza 65 proc.;
 - najmniejszej uprawy nie może być mniejszy niż 10 proc. powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie
 - w przypadku uprawiania trzech upraw;
 - pozostałych upraw łącznie, innych niż dwie największe

Trwa wprowadzanie zmian w tzw. rozporządzeniu ekoschematowym. Obejmą one m.in. zmiany w ekoschematach: Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi oraz Biologiczna ochrona upraw

uprawy, nie może być mniejszy niż 10 proc. powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie – w przypadku uprawiania więcej niż trzech upraw;

– upraw mających pozytywny wpływ na bilans glebowej materii organicznej wymienionych w wykazie nr 1 załącznika nr 5 do rozporządzenia ekoschematowego stanowi co najmniej 20 proc. powierzchni gruntów ornych w gospodarstwie, przy czym w przypadku mieszanek bobowatych ze zbożami zboża nie są dominujące w tej mieszance;

– zbóż wymienionych w wykazie nr 2 załącznika nr 5 do rozporządzenia ekoschematowego nie przekracza 65 proc. powierzchni gruntów ornych w gospodarstwie;

– upraw mających ujemny wpływ na bilans glebowej materii organicznej wymienionych w wykazie nr 3 załącznika nr 5 do rozporządzenia ekoschematowego

nie przekracza 30 proc. powierzchni gruntów ornych w gospodarstwie;

- ✓ W przypadku uprawy rzepaku słomę po zbiorze plonu głównego rozdrabnia się i miesza z glebą lub przyoruje. Ponadto zważywszy na fakt, że przyoranie słomy staje się wymogiem dla powierzchni, na których jest uprawiany rzepak (w ramach praktyki „Zróżnicowana struktura upraw”), jest konieczne wykluczenie powierzchni pod tą uprawą z możliwości kwalifikowania jej do płatności w ramach praktyki „Wymieszanie słomy z glebą”.

■ Zmiany w ramach ekoschematu *Biologiczna ochrona upraw*

Najważniejszą zmianą jest wydłużenie terminu na złożenie dokumentów warunkujących przyznanie płatności w ramach tego ekoschematu. Termin wydłużono z 31 sierpnia do 30 września. Jednocześnie wskazano, że obok dowodu zakupu lub nabycia mikrobiologicznego środka ochrony roślin, rolnik jest obowiązany do dostarczenia rejestru zabiegów agrotechnicznych, w którym wskazuje m.in. jaki i na jakiej powierzchni został zastosowany biologiczny środek ochrony upraw.

■ Zmiany dotyczące możliwości łączenia wybranych ekoschematów

Możliwość dotyczy stosowania na gruntach ornych pakietu „Rolnictwo zrównoważone na gruntach objętych zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym PROW 2014–2020.”

- Umożliwiono rolnikom realizującym zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach tego pakietu, objętych zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym PROW 2014–2020, w przypadku

braku takiej deklaracji we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, ubieganie się o płatność do tej samej powierzchni w przypadku realizacji ekoschematu *Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi* – w odniesieniu do praktyk:

- ✓ „Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe”;
- ✓ „Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia”;
- ✓ „Zróżnicowana struktura upraw”;
- ✓ „Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji”;
- ✓ „Wymieszanie słomy z glebą”;

a także ubieganie się o płatność do integrowanej produkcji roślin do powierzchni gruntów ornych.

■ Przepisy epizodyczne na 2023 r.

Wprowadzono przepisy na 2023 r., które mają na celu ułatwienie dostępu do ekoschematu *Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi*, w ramach praktyki „Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia” w pierwszym roku wdrażania.

Zmiana polega na wydłużeniu terminu, do którego powinien zostać opracowany i posiadany przez rolnika plan nawozowy – z 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności, na 30 września 2023 r.

Jednocześnie wprowadzono zmianę polegającą na złagodzeniu kar nakładanych na rolnika w przypadku, gdy plan nawozowy nie obejmuje całości powierzchni gruntów ornych i trwałych użytków zielonych będących w posiadaniu rolnika.

Departament Płatności
Bezpośrednich MRiRW
tel. 22 623 21 20

Zdjęcie: Philippe Devanne, Stock.adobe.com

Oświadczenia o posiadaniu zwierząt

Posiadacz zwierząt będzie miał, w określonych przypadkach, możliwość złożenia oświadczenia o posiadaniu zwierząt, w sytuacji, gdy nie dokonał ich rejestracji w komputerowej bazie danych prowadzonej na podstawie ustawy z 4 listopada 2022 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz.U. poz. 2727 z późn. zm.). Oświadczenie posiadacza wprowadzono z uwagi na zgłaszane trudności w możliwościach znakowania wybranych gatunków zwierząt, zgodnego z przepisami o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Posiadacz zwierząt będzie miał możliwość złożenia oświadczenia o posiadaniu zwierząt, jeśli nie dokonał ich rejestracji w komputerowej bazie danych, w przypadku:

- interwencji Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami w ramach PS WPR 2023–2027 (Płatności ONW);
- płatności ekologicznych za 2023 r. w ramach działania Rolnictwo ekologiczne PROW 2014–2020 i interwencji Rolnictwo ekologiczne PS WPR 2023–2027;
- ekoschematu Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi – praktyki „Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt”.

■ Gatunki zwierząt

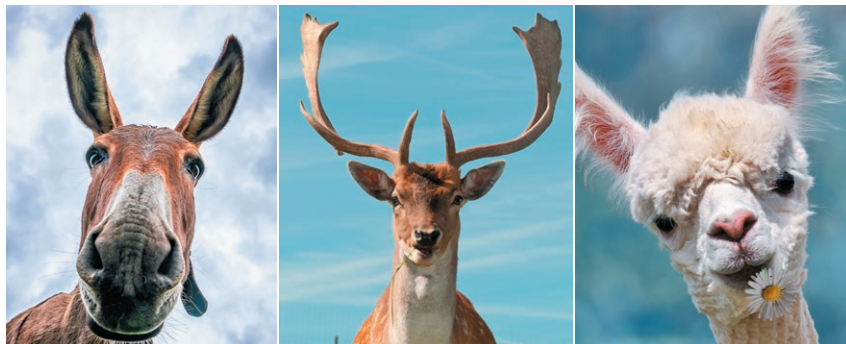
Gatunki zwierząt, objęte oświadczeniem, które będą mogły być brane pod uwagę przy wyliczaniu minimalnej obsady, to:

- alpaka (*Vicugna pacos*);
- daniel (*Dama dama*);
- jeleń szlachetny (*Cervus elaphus*);
- lama (*Lama glama*);
- osioł (*Equus asinus*);
- muł (*Equus mule*).

■ Jak złożyć oświadczenie?

Oświadczenie składa się na formularzu opracowanym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, udostępnionym na jej stronie internetowej, za pomocą systemu teleinformatycznego.

Rozwiązania w tym zakresie zostały już wprowadzone rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 10 sierpnia 2023 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania

Do gatunków zwierząt, objętych oświadczeniem, które będą mogły być brane pod uwagę przy wyliczaniu minimalnej obsady należą m.in. osioł, daniel i alpaka

i wypłaty płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz.U. poz. 1653).

Zmiana przepisów w pozostałym zakresie jest już na końcowym etapie prac, tak aby miały zastosowanie już w 2023 r.

■ Terminy

Terminy składania oświadczeń są następujące:

- płatności ONW – do 31 października roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności ONW;
- płatności ekologiczne za 2023 r., w ramach działania *Rolnictwo ekologiczne* PROW 2014–2020 lub interwencji Rolnictwo ekologiczne PS WPR 2023–2027, dla których warunkiem przyznania jest posiadanie zwierząt – od 15 do 21 marca 2024 r.;
- ekoschemat *Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi* – praktyka „Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt” – do 7 października roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności.

Departament Płatności
Bezpośrednich
MRiRW

tel. 22 623 21 20

Zdjęcia: Nikokvfrmoto-,
ARochau-, Irakite.Stock.adobe.com

Gospodarowanie nieruchomościami rolnymi

Sejm RP 13 lipca 2023 r. uchwalił ustawę o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz niektórych innych ustaw. Realizuje ona oczekiwania rolników i jest odpowiedzią na zgłaszane przez nich do MRiRW postulaty.

Najważniejsze propozycje, korzystne dla rolników, zawarte w ustawie, to w szczególności:

- zapewnienie dalszej i nieprzerwanej możliwości prowadzenia działalności rolniczej przez osoby fizyczne lub prawne prowadzące gospodarstwo rolne – poprzez umożliwienie nabycia przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR) nieruchomości rolnej będącej ich własnością i spłaty przez KOWR w całości lub części ich zobowiązań powstałych w związku z wykonywaną działalnością rolniczą, a następnie umożliwienie zawarcia umowy dzierżawy nieruchomości, która weszła w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu

Państwa, z jej dotychczasowym właścicielem, bez obowiązku przeprowadzania przetargu;

- wprowadzenie mechanizmu, na podstawie którego – po odroczeniu spłaty należności na zasadach określonych w ustawie o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa – określony w umowie termin całkowitej spłaty należności będzie mógł zostać wydłużony o ten sam okres, na który udzielono odroczenia (w tym przypadku okres ten nie będzie mógł być jednak dłuższy niż 25 lat);
- zmiana sposobu obliczania czynszu dzierżawnego za nieruchomości wchodzące w skład Zasobu – tak aby należność z tego

tytułu, określonego w umowie jako równowartość pieniężna odpowiedniej ilości pszenicy, ustalana była na podstawie średniej krajowej ceny skupu pszenicy za jedenaście kwartałów poprzedzających półrocze roku kalendarzowego, w którym przypada termin płatności czynszu.

Pozwoli to na zmniejszenie wpływu wahających się cen pszenicy na wysokość czynszu dzierżawnego, co będzie korzystne dla rolników.

Departament Nieruchomości
i Infrastruktury Wsi
MRiRW

tel. 22 623 18 41

Zdjęcie: Ahavelaar.Stock.adobe.com

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 (SZRWRiR 2030) wyznacza kierunki działań publicznych dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa. W trakcie pierwszych lat realizacji Strategii pojawiły się nowe wyzwania – pandemia COVID-19 i wojna w Ukrainie wraz z ich konsekwencjami. Dlatego Kierownictwo MRiRW podjęło decyzję o aktualizacji SZRWRiR 2030.

Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów w październiku 2019 r. i od tego czasu konsekwentnie realizowane są zarówno cele, kierunki interwencji, działania, jak i projekty strategiczne w niej zawarte, które zostały zaprojektowane ponad 3,5 roku temu. W trakcie pierwszych lat realizacji Strategii przyszło się zmierzyć z nowymi wyzwaniami, mającymi olbrzymi wpływ na

zakładane scenariusze rozwojowe oraz wszelkie planowane działania.

WYZWANIA

Pierwszym z wyzwań była pandemia COVID-19. We wszystkich szkołach, także tych na terenach

wiejskich, rozpoczęły się zajęcia prowadzone w formie zdalnej. Również gospodarka wprowadziła tryb zdalny – zaczęliśmy praktycznie pełnowymiarowo pracować z domu.

Wprowadzono ograniczenia wychodzenia na zewnątrz i podróży do sytuacji niezbędnych, jak zakupy spożywcze, zakup leków czy wizyta u lekarza. Przez pewien czas restauracje oferowały swoje usługi tylko „z dowozem”, ograniczona była również działalność hoteli i wprowadzono limity osób przebywających jednocześnie w sklepach. Przez to ucierpiały branże i rynki, skupiające się na produkcji wyrobów do gastronomii, przede wszystkim mięsa, pieczywa, mrożonych warzyw, niektórych produktów mleczarskich czy jaj.

Kiedy sytuacja związana z pandemią zaczęła się normalizować, pojawiło się kolejne wyzwanie – wojna w Ukrainie, która trwa od lutego 2022 r. Przez wojnę wzrosły ceny energii, środków produkcji rolnej oraz dużej części produktów rolnych. Mierzyliśmy się też z trudną sytuacją na rynku zboża czy owoców miękkich.

AKTUALIZACJA STRATEGII

W związku z opisywanymi wyzwaniami Kierownictwo Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi podjęło decyzję o aktualizacji SZRWRiR 2030. Prawie 1,5 roku trwały intensywne prace, w tym spotkania tematyczne (np. dotyczące rynku pracy i zatrudnienia na obszarach wiejskich czy dostępności transportowej obszarów wiejskich), przy współpracy m.in.:

- 16 wojewódzkich zespołów analizujących szanse i zagrożenia oraz potencjalne kierunki rozwoju obszarów wiejskich w województwach do 2030 roku;
- instytutów badawczych MRiRW;
- Międzyresortowego Zespołu ds. Aktualizacji SZRWRiR 2030.

W efekcie tych prac w MRiRW powstał projekt zaktualizowanej *Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030*.

CO SIĘ ZMIENIŁO?

Zmiany wprowadzone do *Strategii* pozwalają jej zachować spójność ze średniookresową strategią rozwoju kraju, którą jest *Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020* (z perspektywą do 2030 roku). Jej głównym celem jest natomiast stworzenie warunków do wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi zamierza w zaktualizowanej *Strategii* kontynuować dotychczasowe działania na rzecz zrównoważonego rozwoju polskiej wsi i wzrostu opłacalności produkcji w sektorze rolno-spożywczym. Zostały jednak dodane nowe elementy związane z budowaniem większej odporności na kryzysy oraz działania związane z potrzebą zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego kraju. Pandemia COVID-19 oraz wojna w Ukrainie doskonale pokazały, jak ważne są te aspekty.

Nowy cel szczegółowy *Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030* został nazwany „Wzmocnienie bezpieczeństwa żywnościowego i odporności na kryzysy”. Zawiera on pięć kierunków interwencji:

- Zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, rybackiej i przetwórstwa rolno-spożywczego.
- Budowa odporności produkcji rolnej i rybackiej, w tym odporności na zmiany klimatu.
- Zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego kraju i jakości żywności.
- Transformacja energetyczna sektora rolno-spożywczego i rozwój biogospodarki.
- Przygotowanie polskiego sektora rolno-spożywczego do rozszerzenia UE i nowych uwarunkowań handlu zagranicznego.

Pozostałe dwa cele szczegółowe: *Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska oraz Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa* pozostają w dokumencie bez większych zmian.

KONSULTACJE PUBLICZNE

Pod koniec sierpnia 2023 r. rozpoczęły się konsultacje publiczne zaktualizowanej *Strategii*. W związku z tym w różnych regionach Polski miały miejsce spotkania, podczas których prezentowano zmiany dokonane w dokumencie oraz przedstawiano wnioski z diagnoz regionalnych dotyczących kierunków rozwoju obszarów wiejskich w danym województwie. Podczas spotkań i konferencji była także przestrzeń na dyskusje nt. *Strategii* oraz przyszłości polskiej wsi i rolnictwa. Każdy z uczestników mógł wyrazić swoją opinię.

Zaktualizowana *Strategia zrównoważonego rozwoju wsi rolnictwa i rybactwa 2030* ma obowiązywać już od drugiej połowy października 2023 r., po jej przyjęciu przez Radę Ministrów.

Departament Strategii i Rozwoju
MRiRW

tel. 22 623 21 20

Zdjęcie: Art08.Stock.adobe.com

Święto dziękczynienia za plony

Dożynki Jasnogórskie

Tradycyjnie, w pierwszą niedzielę września na Jasnej Górze zebrali się rolnicy, aby podziękować za tegoroczne plony. Mszę świętą celebrował ksiądz biskup Piotr Sawczuk z Drohiczyzna. Starostami dożynek byli Paweł i Dorota Krychniakowie z Lipiec Reymontowskich.

Gości powitał przeor Jasnej Góry ojciec Samuel Pacholski, który podkreślił, że każdy rolnik, który wrzuca ziarno w ziemię doświadcza czegoś na kształt obietnicy – nosi w swoim sercu nadzieję, że przyniesie ono obfity plon.

Minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus zwracając się do rolników zacytował słowa świętego Jana Pawła II: *Oddaję dziś hołd spracowanym rękom polskiego rolnika. Tym rękóm, które z trudnej, ciężkiej ziemi wydobywały chleb dla kraju,*

a w chwilach zagrożenia były gotowe tej ziemi strzec i bronić.

Szef resortu rolnictwa podkreślił, że silne rolnictwo w dynamicznie rozwijającej się gospodarce jest planem i strategią przyszłych działań, a dopłaty do zbóż, pomoc nawozowa, dopłaty do silosów i wiele innych projektów wsparcia pokazują, że odpowiedzialny rząd jest z rolnikami. Zapewnił ponadto, że będziemy odbudowywać polskie przetwórstwo, będziemy budować grupę spożywczą i polskie

hodowle, aby trud pracy rolnika przynosił dumę, ale też i satysfakcję materialną.

Minister złożył życzenia rolnikom i ich rodzinom, życząc im poczucia dumy z efektów własnej pracy oraz urodzajnych plonów w kolejnych latach.

■ Homilia biskupa Piotra Sawczuka

Biskup Piotr Sawczuk w homilii zwrócił uwagę, że bardzo jest potrzebne zaufanie i wspólne działanie, aby w łańcuchu żywnościowym od pola do stołu, na wszystkie jego ogniwa rolnicy mieli wpływ, a nawet je współtworzyli i współorganizowali.

■ List od Prezydenta RP

– *Dożynki to wielkie święto polskiej wsi i całego naszego narodu. Święto, w którym wyraża się ogromną wartość i godność rolniczego trudu oraz jego znaczenie dla pomyślności rodaków, dla bezpieczeństwa i rozwoju ojczyzny* – podkreślił prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda w liście skierowanym do uczestników tegorocznego święta dziękczynienia za plony na Jasnej Górze.

W przeddzień Jasnogórskich Dożynek odbyła się XXXII Krajowa Wystawa Rolnicza, którą otworzył minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus.

Minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus podczas wystąpienia na Jasnej Górze

Szef resortu rolnictwa przypomniał, że już po raz czterdziesty drugi odbywa się Ogólnopolska Pielgrzymka Rolników na Jasną Górę, aby przed tronem Matki Bożej Królowej Polski, Matki Bożej nas wszystkich, Matki Bożej rolników podziękować za plony. Zwrócił uwagę, że rok był bardzo trudny, rok wojenny, rok różnych kataklizmów, ale dzięki Bogu plon został zebrany. Podkreślił, że rolnicy po raz kolejny zadbali o bezpieczeństwo żywnościowe, które jest ponad każdym innym, oraz że w tych

trudnych czasach tworzymy jedność. Tworzymy wspólnotę. Zwrócił uwagę, że są cele ważniejsze od naszych poglądów – bezpieczeństwo żywnościowe naszych braci i sióstr, naszych rodaków.

Minister szczególnie podziękował pracownikom Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa za zaangażowanie i ciężką pracę na rzecz rolników. Podkreślił, że średniorocznie wypełnianych jest ponad 1,3 miliona wniosków, a w tym roku ponad 6 milionów. Opracowywane w rządzie i sejmie

nowe programy i rozwiązania, a także wnioski złożone przez rolników, muszą być obsługiwane przez pracowników Agencji. Zapewnił przy tym, że rząd robi wszystko, aby mieli oni satysfakcję duchową z dobrze spełnionego obowiązku, bo służą Polakom, rolnikom, ale również satysfakcję finansową.

**Departament Komunikacji
i Promocji MRiRW
tel. 22 623 18 38**

Zdjęcie: archiwum MRiRW

XXXII Forum Ekonomiczne Karpacz 2023

Podczas Forum Ekonomicznego w Karpaczu minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus wziął udział w panelu dyskusyjnym „Innowacyjny sektor rolno-spożywczy dla bezpieczeństwa żywnościowego i ochrony klimatu”.

Podczas XXXII Forum Ekonomicznego w Karpaczu minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus wziął udział w panelu dyskusyjnym

Minister zapewnił, że bezpieczeństwo żywnościowe jest absolutnie priorytetem i nie ma co do tego wątpliwości. Podkreślił, że pandemia i wojna w Ukrainie jasno pokazują, jak ważne jest to zagadnienie. Dodał przy tym, że aby zapewnić

bezpieczeństwo żywnościowe na świecie, należy w pierwszej kolejności zabezpieczyć pod tym względem własne państwo.

W swoim wystąpieniu minister Robert Telus zwrócił uwagę na konieczność skracania łańcucha

dostaw i na znaczenie konsumentkiego patriotyzmu.

Jednocześnie przypomniał, że Polska nie zgadza się na 50 proc. redukcję stosowania pestycydów. Minister zaproponował, aby ustalić średnią, jaka jest w Europie i żeby wówczas każdy obniżył zużycie do tego właśnie poziomu. Podkreślił, że ochrona klimatu jest ważna, dbanie o środowisko jest ważne, ale bezpieczeństwo żywnościowe jest najważniejsze.

Na marginesie Forum minister Robert Telus spotkał się z ministrem rolnictwa i przemysłu spożywczego Mołdawii Vladimirem Boleą. Rozmowa dotyczyła akcesji Mołdawii do UE, w tym doświadczeń Polski w procesie przystąpienia do Unii.

Szef polskiego resortu rolnictwa rozmawiał także z wiceministrem rolnictwa Bułgarii Alexandrem lotzewem. Głównym tematem rozmowy był zakaz importu produktów rolno-spożywczych z Ukrainy po 15 września.

**Departament Komunikacji
i Promocji MRiRW
tel. 22 623 18 38**

Zdjęcie: archiwum MRiRW

Święto konia arabskiego

Już po raz 45. odbywał się w sierpniu w Stadninie Koni Janów Podlaski Narodowy Pokaz Koni Czystej Krwi Arabskiej. Uczestniczyli w nim miłośnicy tej rasy koni z całego świata. To znawcy i wielbiciele arabów, którzy mają w swoich stajniach wiele okazów o rodowodzie znad Wisły. Zwieńczeniem wydarzenia była aukcja Pride of Poland & Summer Sale.

W Narodowym Pokazie Koni Arabskich Czystej Krwi wystartowało blisko 120 koni, a na aukcji Pride of Poland i Summer Sale licytowanych było 47 koni.

Pokaz, przez obserwatorów, został uznany za ogromny sukces. Pokazał on również siłę hodowli koni arabskich, prowadzonych przez spółki należące do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

Narodowy Pokaz Koni Arabskich Czystej Krwi w Janowie Podlaskim otworzył minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus. Dzięki temu wydarzeniu Janów znów był małym centrum świata. Organizacja, wystrój, detale i Stadnina Koni w Janowie Podlaskim były profesjonalnie przygotowane. W wydarzeniu uczestniczyło kilkaset osób. XLV Narodowy Pokaz Koni Arabskich Czystej Krwi w Janowie Podlaskim był jednym z najlepiej zorganizowanych widowisk w historii tego wydarzenia.

■ 200 lat tradycji

– W Polsce mamy sentyment do tych pięknych i szlachetnych zwierząt. Ponad 200 lat tradycji hodowli koni czystej krwi arabskiej sprawia, że jesteśmy w centrum zainteresowania miłośników tych koni – podkreślił minister Robert Telus.

Minister zaznaczył, że rozwój polskiej hodowli koni czystej krwi arabskiej jest możliwy dzięki zaangażowaniu hodowców i wsparciu działalności stadnin. Praca hodowlana nie zawsze może przynosić

sukces ekonomiczny, a przy tym wymaga systematyczności.

– *Polska hodowla konia arabskiego liczy ponad 200 lat. Hodowcy koni to są zapaleńcy, to oni utrzymują i rozbudowują tę hodowlę, dla nich konie są pasją. To zarówno stadniny państwowe, jak i prywatne. Dziękuję wszystkim hodowcom za ich zaangażowanie i pasję* – podkreślił minister Robert Telus.

Minister Robert Telus z Wildoną – 9-letnią klaczą ze stadniny w Michałowie

Narodowy Pokaz Koni Arabskich Czystej Krwi jest nie tylko kontynuacją tradycji, lecz przede wszystkim odzwierciedleniem stanu polskiej hodowli oraz aktualnych trendów w świecie miłośników koni arabskich.

■ Rozwój hodowli i jeździectwa

Po przemianach ustrojowych w państwowej hodowli pozostały najbardziej zasłużone stadniny. Przy wykonywaniu pracy w stadninie liczą się wiedza, miłość do koni i oczywiście hodowlana pasja. Rozwój hodowli jest widoczny również w stadninach prywatnych. Dziś już jeździectwo nie jest sportem dla wybranych. Rekreacja, hipoterapia, agroturystyka to motory napędzające hodowlę koni.

■ Aukcja w Janowie Podlaskim

Na Aukcji Pride of Poland i Summer Sale w 2023 r. zarejestrowało się ponad 40 kupujących m.in. z Konfederacji Szwajcarskiej,

Królestwa Arabii Saudyjskiej, Królestwa Szwecji, Stanów Zjednoczonych Ameryki, Syryjskiej Republiki Arabskiej i Zjednoczonych Emiratów Arabskich. Licytacje odbywały się bezpośrednio oraz zdalnie.

Na aukcję Pride of Poland wystawiono 24 konie arabskie czystej krwi – 22 klacze i dwa ogiery – w większości z państwowych stadnin w Janowie Podlaskim, Michałowie i Białce.

O pięcioletnią klacz El Esmera ze stadniny w Michałowie toczyła się zacięta rywalizacja. Ostatecznie najwyższą cenę zaoferował nabywca ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich.

Typowana na faworytkę Wildona – dziewięcioletnia siwa klacz ze stadniny w Michałowie – została wylicytowana przez nabywcę ze Szwajcarii za 650 tys. euro. Za 170 tys. euro została sprzedana trzyletnia gniada Bogini Róż PA, należąca do prywatnego właściciela. Jedną z najwyższych cen na aukcji uzyskiwała sprzedana za 112 tys. euro gniada Babetta z Janowa Podlaskiego. Pozostałe wylicytowane konie osiągały ceny od 17 do 81 tys. euro.

Sprzedano 14 koni za łączną kwotę ponad 2,1 mln euro, czyli ponad 9 mln zł. – *Jest to drugi najlepszy wynik finansowy uzyskany od 2010 r. i świadczy o tym, że polska hodowla koni arabskich jest nadal ceniona i poszukiwana na świecie* – skomentował minister Robert Telus. Najwyższą cenę na licytacji – 810 tys. euro – osiągnęła klacz El Esmera ze stadniny w Michałowie.

– *Poza globalną kwotą wszystkich licytacji, wielkim sukcesem jest sprzedaż za bardzo dobre kwoty ogierów* – ocenił prezes Polskiego Klubu Wyścigów Konnych Krzysztof Kierzek.

■ Rozstrzygnięcie czempionatów

13 sierpnia br. w Janowie Podlaskim zostały rozstrzygnięte także czempionaty. Najlepszym koniem pokazu została Evett Magic, której właścicielem jest Tomasz Tarczyński. Siedmiolatka została także czempionką w kategorii klaczy starszych. Natomiast Czempionem

Prezentacja koni podczas XLV Narodowego Pokazu Koni Czystej Krwi Arabskiej

Polski wśród ogierów starszych został Złoty Medal, 11-latek ze stadniny w Michałowie.

Czempionat Polski klaczy rocznych zdobyła Wencedora ze stadniny w Janowie Podlaskim, wśród ogierów rocznych najlepszy był Poker Face KL ze stadniny Klikowa Arabians, wśród klaczy młodszych – dwuletnia Abellia z Janowa Podlaskiego, a wśród ogierów młodszych – trzyletni El Draco z prywatnej hodowli Czesława Gołaszewskiego.

Najlepszym hodowcą pokazu została Stadnina Koni Michałów, a najlepszym wyścigowym koniem – klacz Patanga ze Stadniny Koni Janów Podlaski. Nagroda przechodnia WAHO (World Arabian Horse Organisation) dla wybitnego

przedstawiciela rasy arabskiej hodowli polskiej trafiła do Stadniny Koni Janów Podlaski za wyhodowanego ogiera Pogrom.

■ Best in Show Pure Polish

Nagrodę dodatkową Best in Show Pure Polish, która jest przyznawana koniom spełniającym wymagania czystości polskiego pochodzenia w rodowodzie, otrzymała czteroletnia klacz Echo Anastazja ze stadniny Chrcynno-Pałac. Fundatorem nagrody jest Polski Związek Hodowców Koni Arabskich.

Departament Komunikacji
i Promocji MRiRW
tel. 22 623 18 38

Zdjęcia: archiwum MRiRW

Stop marnowaniu żywności

Co roku, 29 września obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Świadomości o Marnowaniu Żywności, a 16 października – Światowy Dzień Żywności. Marnowanie żywności to złożony problem społeczny i jeden z kluczowych problemów XXI wieku. Ze względu na skalę można uznać to zjawisko za problem globalny. W Polsce wzrasta świadomość na temat niemarnowania żywności, jednak wciąż są potrzebne działania edukacyjne w tym zakresie.

Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) podaje, że na świecie co roku marnowanych jest 1,3 mld ton żywności nadającej się do spożycia, czyli jedna trzecia całej wyprodukowanej żywności.

Z badań PROM¹ wynika, że w Polsce rocznie marnowanych jest niemal 5 mln ton żywności. Zdecydowana większość żywności

trafia do kosza w gospodarstwach domowych – ponad 60 proc.

W skali kraju są to olbrzymie ilości zmarnowanego jedzenia, co oddają następujące dane:

- W Polsce w każdej sekundzie, przez cały rok, do kosza trafia prawie 153 kg żywności, której część wciąż nadaje się do wykorzystania.
- Aż 92 kg żywności jest wyrzucane w polskich domach. To tak

jakby każdego dnia, przez cały rok, w każdej sekundzie Polacy tylko w swoich domach wyrzucali 184 bochenki chleba.

- Przeciętna polska rodzina wyrzuca do kosza żywność o wartości około 3 tys. zł.

■ Dlaczego marnowanie żywności jest problemem?

Zjawisko marnowania żywności przynosi niezwykle negatywne skutki środowiskowe, społeczne i ekonomiczne. Zmarnowana żywność to nie tylko zmarnowane pieniądze, lecz także zasoby – wodne, energetyczne i ludzkie.

Marnowanie żywności jest nieetyczne – bo dużo ludzi na świecie cierpi z powodu głodu i niedożywienia. To problem także finansowy, gdyż tracone są środki finansowe, zarówno w skali makro, jak i konkretne kwoty w każdym gospodarstwie domowym. Wyrzucanie żywności do kosza to również problem ekologiczny: na wyprodukowanie żywności, a następnie dostarczenie do konsumenta zużywane są zasoby ziemi (gleba, woda), nawozy, środki ochrony roślin, paliwa, energia elektryczna i ciężka praca wielu ludzi. Wyrzucanie żywności marnowuje te zasoby. Co więcej, zmarnowana żywność powiększa ilość odpadów, zwiększa objętość wysypisk śmieci, a podczas rozkładania się emituje gazy, które przyczyniają się do efektu cieplarnianego.

■ „4P – szanuj żywność” – kampania MRiRW

W Polsce wzrasta świadomość na temat niemarnowania żywności

1 PROM (Program Racjonalizacji i Ograniczenia Marnowania Żywności) – w jego ramach badano ilości marnowanej żywności w wybranych sektorach gospodarki. Projekt realizowany był w okresie od 1 września 2018 r. do 31 sierpnia 2021 r. przez Konsorcjum w składzie: Federacja Polskich Banków Żywności, Instytut Ochrony Środowiska – PIB, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolniczego oraz Polskie Towarzystwo Technologów Żywności.

i coraz więcej mówi się o idei „zero waste” oraz podejmowaniu świadomych decyzji zakupowych. Jednak wciąż są potrzebne działania edukacyjne w tym zakresie. Według badań PROM Polacy marnują żywność najczęściej w wyniku braku odpowiedniej wiedzy na temat prawidłowego przechowywania żywności oraz sposobów na ponowne wykorzystanie resztek z posiłków.

Wśród najczęściej wymienianych przyczyn wyrzucania żywności są zepsucie żywności i przeoczenie daty ważności. Średnio gospodarstwo domowe w ciągu tygodnia wyrzuca 3,9 kg żywności. Najczęściej wyrzucana żywność to:

- pieczywo (49 proc.);
- owoce (46 proc.);
- wędliny (45 proc.);
- warzywa (37 proc.).

Od września do października 2023 r. MRiRW po raz drugi prowadzi kampanię informacyjno-edukacyjną dotyczącą przeciwdziałania marnowaniu żywności: „4P – szanuj żywność”. Jej celem jest dotarcie z przekazem promującym niemarnowanie żywności do społeczeństwa, podkreślenie wagi problemu i wskazanie prostych rozwiązań, które pomogą ograniczyć marnowanie żywności na co dzień.

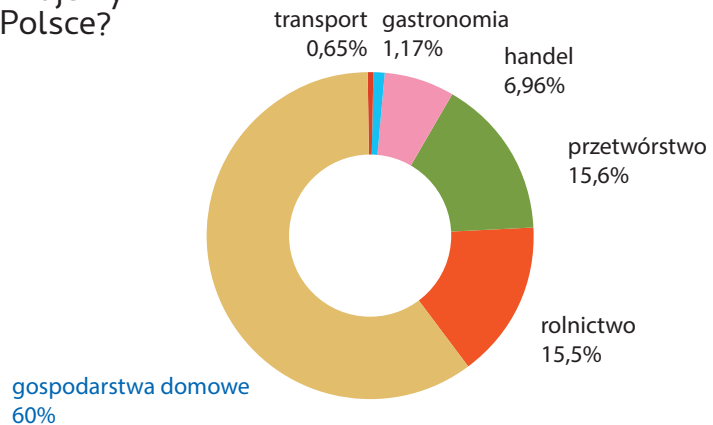
„4P” to cztery zasady, które pomagają ograniczyć marnotrawstwo, czyli:

- planowanie zakupów z wyprzedzeniem;
- przetwarzanie żywności w celu wydłużenia jej trwałości;
- przechowywanie produktów w odpowiednich warunkach;
- podzielenie się zbędną żywnością.

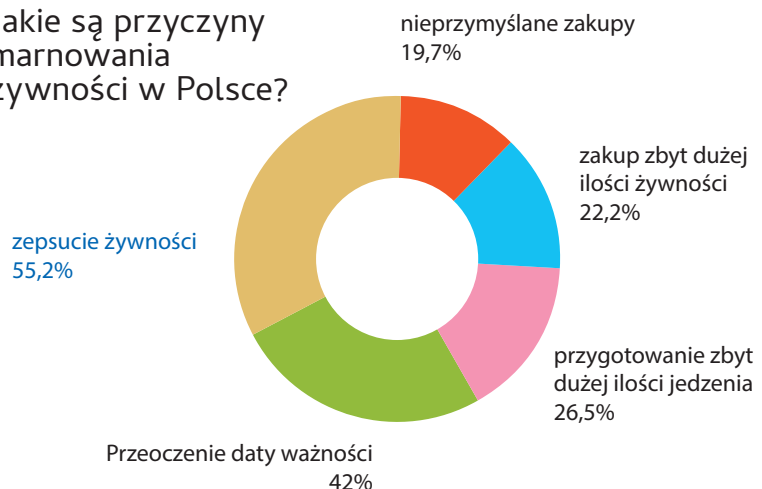
■ Pozostałe działania w celu zapobiegania marnowaniu żywności

W celu przeciwdziałania marnowaniu żywności są w Polsce także prowadzone następujące działania:

Ile żywności marnujemy w Polsce?

Jakie są przyczyny marnowania żywności w Polsce?

Źródło: wyniki badań IOŚ-PIB, SGGW w ramach projektu PROM, 2020 r.

- Od 2013 r. istnieje możliwość odliczenia VAT przez darczyńców żywności podczas przekazywania żywności na cele społeczne.
- Od września 2019 r. obowiązują przepisy ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności nakładające na sklepy obowiązek przekazywania organizacjom pozarządowym żywności w celu jej redystrybucji na cele społeczne.
- W czerwcu 2023 r. został przeprowadzony nabór wniosków

o wsparcie działania organizacji pozarządowych (OPP) i banków żywności ze środków w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). Wpłynęło 112 wniosków na kwotę 287 mln zł.

Departament Rynków Rolnych
i Transformacji Energetycznej
Obszarów Wiejskich MRiRW
tel. 22 623 18 45

Zdjęcie: CravenA.Adobe.stock.com

Odmiany regionalne w sektorze spożywczym

Od kilku lat obserwuje się trend powrotu na polskie pola odmian regionalnych. Są to dawne odmiany roślin rolniczych i warzywnych, związane z regionem kraju, gdzie były tradycyjnie uprawiane i naturalnie się do miejscowych warunków przystosowały. Są one wciąż żywe w pamięci osób zamieszkujących dany region. Obecnie istnieje możliwość ich rejestracji, sprzedaży nasion, a w konsekwencji – powrót do ich uprawy. To szansa dla producentów i rolników oraz korzyść dla konsumentów.

Odmiany regionalne i amatorskie cieszą się coraz większą popularnością wśród polskich rolników. Jako odmiany niżej plonujące są one objęte wsparciem z PROW 2014–2020 i PS WPR 2023–2027. Korzyścią z ich uprawy jest ponadto zwiększenie bioróżnorodności oraz możliwość poszerzenia oferty sprzedażowej o nowe produkty.

Sektor spożywczy wzbogacił się o produkty pochodzące właśnie z tych odmian, uprawianych głównie w systemie ekologicznym. Waleory smakowe i zdrowotne sprawiły, że stanowią one bazę do wytwarzania produktów zgodnie z tradycyjnymi recepturami.

■ Odmiany regionalne w ekologicznej produkcji żywności

Rolnicy ekologiczni chętnie sięgają po odmiany regionalne. Ten rodzaj produkcji rolniczej, cieszący się coraz większym zainteresowaniem, daje m.in. możliwość poszerzenia różnorodności upraw, stwarzając jednocześnie szansę dla dawnych i zapomnianych gatunków i odmian na ponowne ich wprowadzenie do produkcji.

Nie wszystkie odmiany współczesne są odpowiednie do uprawy w systemie ekologicznym. Obecnie w Polsce popyt na żywność ekologiczną jest większy niż możliwości produkcyjne i sukcesywnie

się zwiększa zarówno na rynku wewnętrznym, jak i na rynkach eksportowych.

■ Powrót dawnych gatunków na polskie pola

Mimo że rolnicy podczas wyboru odmian i gatunków kierują się głównie wysokością plonu i korzyściami ekonomicznymi, od kilku lat obserwuje się trend objawiający się powrotem na polskie pola gatunków i odmian dawnych. W uprawach ponownie możemy spotkać odmiany pszenicy zwyczajnej ozimej wyhodowanej przed II wojną światową. Są one szczególnie przydatne w produkcji ekologicznej, jednak w rolnictwie konwencjonalnym

również jest dla nich miejsce. Odmiany te mogą także stanowić cenną pulę genową dla wykorzystania w hodowli twórczej.

Wśród odmian regionalnych, które ponownie trafiły do uprawy, znalazły się cztery odmiany pszenicy, pochodzące z dawnej hodowli Zakładu Doświadczalnego w Grodkowicach oraz przechowywane w kolekcji Banku Genów Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego: Ostka Gruboziarnista Grodkowicka, Ostka Grodkowicka, Squarehead Grodkowicka i Almari.

Ostka Gruboziarnista Grodkowicka została włączona do ekologicznych doświadczeń odmianowych

Pszenica regionalna Ostka Gruboziarnista Grodkowicka

ze zbożami ozimymi, przeprowadzanych w latach 2019–2021 przez Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU) we współpracy z Instytutem Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowym Instytutem Badawczym (IUNG-PIB) w Puławach.

Doświadczenia te potwierdziły niższy plon ziarna odmiany regionalnej (61–67 proc. wzorca), rekomensowany jednak przez najwyższą wśród badanych odmian zawartość białka w ziarnie.

■ Odmiany regionalne w piekarnictwie

O przydatności do przemiału decyduje skład chemiczny ziarna i jego

Walory smakowe i zdrowotne odmian regionalnych, uprawianych głównie w systemie ekologicznym sprawiły, że stanowią one bazę do wytwarzania produktów zgodnie z tradycyjnymi recepturami

Pszenica regionalna Squerhead Grodkowicka

cechy fizyczne. Z przeprowadzonych badań wynika, że mąki uzyskane z ziarna odmian regionalnych doskonale sprawdzają się podczas wypieku. Obecnie istnieje możliwość zakupu takiej mąki bądź produktów z niej uzyskanych.

Chleb jest od wieków zapisany w tradycji i kulturze Polaków. Obecnie zauważalny jest powrót do ciemnego pieczywa, wypiekane z mąki razowej. Taki rodzaj chleba jest bardzo ceniony przez konsumentów, a mąka razowa z ziarna odmian regionalnych daje

możliwość uzyskania produktu o wysokiej jakości.

Zarówno wypiek laboratoryjny, jak i ten wykonany w piekarni z długimi tradycjami stanowią potwierdzenie, że jakość pieczywa uzyskanego z odmian regionalnych jest na wysokim poziomie.

■ Walory odmian regionalnych dla konsumentów

Powrót do uprawy dawnych gatunków i odmian pszenic wiąże się z rosnącym popytem na tradycyjne pieczywo. W ziarnie pszenicy

znajdują się składniki mineralne, błonnik pokarmowy, białko i witaminy z grupy B (B1, B2, B3, B6). Ziarno pszenicy jest także źródłem antyoksydantów. Wysoka zawartość substancji bioaktywnych powoduje, że ziarno i produkty z dawno nieuprawianych pszenic można określić mianem prozdrowotnych. Nic zatem dziwnego, że zboża te mają znaczny udział w wytwarzaniu szerokiego asortymentu produktów typu „bio” i „eko”, np. makaronów, mąki, otrębów, kasz i płatków.

Dla odmian współczesnych atrybut wysokiego plonu jest bardzo istotny. Często jednak wyżej bywają cenione walory smakowe i odporność na niekorzystne warunki środowiskowe. Źródłem tych cech dla współczesnej hodowli mogą być odmiany dawne, lokalne i regionalne.

Zakład Doświadczalny IHAR-PIB
w Grodkowicach
Departament Hodowli
i Ochrony Roślin
MRiRW
tel. 22 623 23 36

Zdjęcia: IHAR-PIB Grodkowice,
Marietje Opperman. Stock.adobe.com

Setna rocznica uchwalenia ustawy scaleniowej

100 lat temu, 31 lipca 1923 r., Sejm RP I kadencji uchwalił ustawę o *scalaniu gruntów*. Ustawa scaleniowa była w niepodległej od 1918 r. Polsce pierwszym aktem prawnym w randze ustawy, regulującym kompleksowo scalenia gruntów, tj. prace geodezyjno-urzędniowo-rolne, mające na celu poprawę struktury obszarowej gospodarstw rolnych. Ustawa ta, pomimo zmieniających się warunków politycznych i ekonomicznych polskiej wsi, obowiązywała prawie pół wieku. Na jej podstawie dokonano scaleń gruntów rolnych na powierzchni ponad 5,4 mln ha, co miało znaczący wpływ na poprawę struktury gospodarstw rolnych.

Skomplikowana struktura agrarna, wynikająca z odmiennej polityki prowadzonej w tym zakresie przez trzech zaborców, spowodowała konieczność pilnych działań prowadzących do naprawy niekorzystnej struktury agrarnej powstającego państwa. Wypełnieniem wspomnianej konieczności prowadzenia

pilnych prac zmierzających do poprawy warunków gospodarowania było właśnie uchwalenie ustawy z 31 lipca 1923 r. o *scalaniu gruntów*.

Już kilka lat wcześniej, u zarania niepodległej Polski, Rada Regencyjna 11 października 1918 r. wydała dekret dotyczący przepisów tymczasowych o Urzędach Ziemskich, który wskazywał na konieczność przeprowadzenia w odradzającej się Polsce realizacji zadań obejmujących szeroko pojętą reformę rolną. Mówił on m.in. o sprawach z zakresu regulowania struktury gospodarstw rolnych, scalania gruntów, układu służebności, podziału gruntów wspólnych, melioracji rolnych i regulowania obrotu ziemią.

■ Ustawa

Scalania gruntów realizowane w trybie tej ustawy były klasycznym zabiegiem urzędniowo-rolnym, zmierzającym do poprawy wadliwej struktury przestrzennej gruntów gospodarstw rolnych, polegającym na wydzieleniu nowych

działek (parcel gruntowych), o innym ukształtowaniu w stosunku do pierwotnych, w celu doprowadzenia do zmniejszenia ilości małych, rozproszonych działek składających się na gospodarstwo oraz do powiększenia ich średniej wielkości.

Jednocześnie w ramach scalania gruntów przeprowadzano z urzędu likwidację wszelkich służebności, podziałów wspólnot gruntowych, prostowano granice poszczególnych jednostek administracyjnych, wydzielano grunty na cele miejscowej użyteczności publicznej, wykonywano niezbędne melioracje oraz zbiorowe urządzenia wodociągowe, regulowano drogi i dojazdy oraz ustalano ogólny plan rozbudowy scalanej wsi.

Ponadto w ramach prac scaleńowych dokonywano parcelacji niezbędnych obszarów zgodnie z postanowieniami ustawy o reformie rolnej.

W ocenie ówczesnego Premiera Władysława Grabskiego sytuacja dochodowa i finansowa budżetu

państwa w latach 1918–1924 wskazywała na stały wzrost tempa wykonywanych scaleń gruntów. I tak w 1924 r. zgłoszono do przeprowadzenia 444 064 ha scaleń gruntów rolnych.

W okresie międzywojennym prace scaleniowe przeprowadzono na powierzchni 5,4 mln ha.

■ Obecnie obowiązujące przepisy oparte na ustawie z 1923 r.

Aktualnie prace scaleniowe prowadzone są w trybie przepisów ustawy z 26 marca 1982 r. o *scalaniu i wymianie gruntów*, a ich współczesny model oparty o doświadczenia ustawy z 31 lipca 1923 r. o *scalaniu gruntów* spotyka się z aprobatą zarówno rolników, jak i innych mieszkańców wsi.

W ramach obecnie wdrażanego Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 scalenia gruntów są współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Zakłada się, że w ramach tego programu projektami scaleniowymi objętych zostanie około 50 tys. ha gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym, umożliwiającym m.in. budowę nowoczesnej sieci dróg transportu rolnego oraz urządzeń wodnych retencjonujących wodę.

■ Konferencja

Z okazji 100-lecia uchwalenia przez Sejm II Rzeczypospolitej Polskiej ustawy o *scalaniu gruntów* w czerwcu 2023 r. odbyła się konferencja „Rola Jednostek Geodezji Urzędniowo-Rolnej w Polsce i ich wpływ na rozwój rolnictwa przez realizację scaleń gruntów”.

Organizatorami wydarzenia było Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wraz ze Stowarzyszeniem Geodetów Polskich. Konferencja była uhonorowaniem geodetów zajmujących się scaleniami, a także społeczności rolniczej zaangażowanej

w proces scalania i wymiany gruntów. Patronat honorowy nad wydarzeniem sprawował Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda.

W konferencji uczestniczyło ponad 200 osób reprezentujących Biura Geodezji i Terenów Rolnych z całego kraju, administrację rządową i samorządową oraz rolników, którzy w szczególny sposób byli zaangażowani w scalenia na swoich obszarach wiejskich.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi reprezentował sekretarz stanu Rafał Romanowski, który w swoim wystąpieniu nawiązał do historycznego aspektu rządowych programów na rzecz rozwoju wsi po okresie zaborów i olbrzymiej pracy wszystkich geodetów na rzecz budowy rolnictwa w odradzającej się II Rzeczypospolitej.

Wiceminister wręczył geodetom Biur Geodezji i Terenów Rolnych, pracownikom administracji rządowej i samorządowej oraz rolnikom szczególnie zaangażowanym w prace związane ze scaleniami gruntów:

- 21 odznak honorowych „Zasłużony dla Rolnictwa”;
- 20 statuetek z podziękowaniami za wieloletnią pracę na rzecz rolnictwa i rozwoju wsi, a także za szczególne zasługi i osobiste zaangażowanie w realizację prac urzędniowo-rolnych w zakresie scaleń gruntów;
- 50 dyplomów Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Podczas dwóch dni konferencji odbyło się pięć sesji referatowych. Pierwszego dnia odbyły się:

- Sesja I: *Scalanie gruntów – szansa na rozwój wsi i obszarów wiejskich*. Główną tematyką referatów była rola i funkcjonowanie biur geodezji na przestrzeni lat oraz ich zadania, a także kierunki rozwoju podmiotów realizujących prace geodezyjno-urzędniowe na rzecz rozwoju wsi i obszarów wiejskich.

- Sesja II: *Scalanie gruntów a wystarzalność żywieniowa Polski*. Tematem przewodnim tej sesji była rola Wojewódzkich Biur Geodezji i Terenów Rolnych w przywracaniu gruntów do produkcji rolniczej poprzez zabiegi urzędniowo-rolne oraz zagospodarowanie poscaleniowe w ramach Planu Strategicznego WPR na lata 2023–2027.

- Sesja III: *Scalanie gruntów – wymiana zdobytych doświadczeń i prezentacja dobrych praktyk*. W tej sesji w panelu dyskusyjnym na pytania uczestników odpowiadali przedstawiciele: Mazowieckiego i Lubelskiego Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego, Departamentu Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego oraz Geodeci Wojewódzcy i Wójtowie. W trakcie panelu dyskusyjnego były poruszane następujące zagadnienia:

- ✓ kwestie korzyści wynikających ze scaleń gruntów dla gminy, starostwa i rolników, m.in. w aspekcie wydzielenia gruntów pod drogi;
- ✓ sprawa wydzielania gruntów na cele miejscowej użyteczności publicznej;
- ✓ najczęściej spotykane aspekty poruszane przez uczestników scalenia w odwołaniach od decyzji starosty o zatwierdzeniu projektu scalenia gruntów;
- ✓ spostrzeżenia Wojewódzkich Inspektorów Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego dotyczące poprawy Państwowego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego (PZGiK) po przeprowadzonym scaleniu gruntów.

Drugiego dnia konferencji odbyły się kolejne dwie sesje referatowe, czyli:

- Sesja IV: *Scalanie gruntów – wymiana zdobytych doświadczeń i prezentacja dobrych praktyk*. W tej sesji swoje doświadczenia i praktyki oraz prace scaleniowe prezentowały

Uczestnicy konferencji zorganizowanej z okazji 100-lecia uchwalenia przez Sejm II RP ustawy o scalaniu gruntów

Biura Geodezji i Terenów Rolnych: Krakowskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Krakowie, Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych we Wrocławiu, Częstochowskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Częstochowie, Wojewódzkie Biuro Geodezji i Urządzenia Terenów Rolnych w Lublinie, Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Gdańsku, Podkarpackie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Rzeszowie, Mazowieckie Biuro Geodezji i Urządzeń Rolnych w Ostrołęce oraz Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Łodzi.

- Sesja V: *Scalanie gruntów – Efektywność ekonomiczna scaleń gruntów w Polsce*. Tematami referatów były: efektywność ekonomiczna scaleń gruntów w Polsce i aktywizacja społeczności lokalnej w projektach rozwoju obszarów wiejskich.

Konferencji towarzyszyły trzy wystawy, zorganizowane przez Wojewódzkie Biuro Geodezji i Urządzenia Terenów Rolnych w Lublinie:

- ✓ *Efekty scaleń gruntów*. Na posterach zostały zaprezentowane efekty scaleń gruntów z terenu województwa lubelskiego, na przykładzie wybranych obiektów scaleniowych, zrealizowanych

w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego – Rolnictwo (SPO) 2004–2006, PROW 2007–2013 oraz PROW 2014–2020.

- ✓ *Historia geodezji*. Zaprezentowano stary sprzęt mierniczy i stare publikacje geodezyjne.
- ✓ *Kronika WBGiUTR* (Wojewódzkie Biuro Geodezji i Urządzenia Terenów Rolnych) w Lublinie.

Departament Nieruchomości
i Infrastruktury Wsi
MRiRW

tel. 22 623 18 41

Zdjęcia: Philippe Devanne, Stock.adobe.com,
archiwum MRiRW

XXX Krajowe Dni Ziemniaka

Analiza sektora produkcji ziemniaka w Polsce

W Marianowie koło Łomży 18–20 sierpnia 2023 r. miało miejsce ważne wydarzenie dla polskiego rolnictwa – XXX Krajowe Dni Ziemniaka Potato Poland 2023. Była to doskonała okazja do dalszej konsolidacji branży, dyskusji na temat nowych wyzwań, a także prezentowania przez wystawców nowych odmian ziemniaka, maszyn i technologii, w tym dotyczących rolnictwa precyzyjnego. Tematem przewodnim

tegorocznej edycji Krajowych Dni Ziemniaka było przetwórstwo ziemniaka, w tym produkcja skrobi.

XXX Krajowe Dni Ziemniaka Potato Poland 2023 odbyły się przy współudziale Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a także Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego (PIB) oraz Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU). Wydarzenie

było doskonałą okazją do dokonania analizy sektora produkcji ziemniaka w Polsce oraz wyzwań i szans, które przed nim stoją. Udział w Krajowych Dniach Ziemniaka wzięli producenci rolni oraz przedstawiciele polskiej branży ziemniaczanej.

■ Uprawa ziemniaka w Polsce

Ziemniak jest tradycyjnie ważnym gatunkiem uprawianym zarówno w Polsce, jak i na świecie, gdzie

pod względem produkcji zajmuje czwartą pozycję wśród roślin uprawnych zaraz za pszenicą, kukurydzą i ryżem. W latach 70. i 80. ubiegłego wieku ziemniaki uprawiane były w Polsce w prawie każdym gospodarstwie. Były to jednak na ogół bulwy słabszej jakości, przeznaczone głównie na paszę dla trzody.

Mimo że powierzchnia uprawy ziemniaka w Polsce uległa w ostatnich latach zmniejszeniu, to nadal zachowuje on istotny udział w strukturze upraw w naszym kraju. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) powierzchnia uprawy ziemniaka w roku 2022 wyniosła 236 tys. ha, a zbiór – ok. 7 mln ton. Przekłada się to na szybko postępujący proces specjalizacji i profesjonalizacji w produkcji ziemniaka, gdzie najważniejszym celem jest uzyskanie plonu najwyższej jakości. Na przestrzeni ostatnich dwóch dekad obserwujemy wzrost średniego plonu z hektara z 18 do 30 ton.

Ziemniak zachowuje zatem nadal swoją istotną pozycję zarówno w strukturze upraw, jak i w diecie Polaków. Zmienia się przy tym podejście konsumenta do ziemniaków – przestają być jedynie dodatkiem ilościowym do posiłku, ale coraz większą uwagę zwraca się na ich walory smakowe i zdrowotne. Stąd rosnąca podaż odmian ziemniaków przeznaczonych do różnego sposobu przyrządzania, w tym odmian barwnych. Stawia to wyzwania i szanse przed hodowlą ziemniaka, gdzie obok cech pożądanых w prowadzeniu upraw, jak odporność na patogeny, poszukiwać należy nowych odmian o szczególnych walorach jakościowych i konsumpcyjnych.

■ Wyzwania w uprawie

Uprawa ziemniaków jest jednak trudna i wymagająca – ziemniak jest rośliną atakowaną przez szereg

W 2022 r. powierzchnia uprawy ziemniaka w Polsce wyniosła 236 tys. ha, a zbiór ok. 7 mln ton

powszechnie występujących szkodników i patogenów oraz agrofagów kwarantannowych, podlegających ze względu na swą szkodliwość obowiązkowi zwalczania.

W tym miejscu trzeba zaznaczyć, że stopień porażenia upraw przez najgroźniejszą dla nas chorobę – bakteriozę pierścieniową ziemniaka – ulega stale sukcesywnemu zmniejszeniu. O ile w roku 2004 porażonych było ponad 23 proc. badanych partii ziemniaków towarowych, to już w 2022 r. – 3,7 proc. badanych partii. Dużą rolę w walce z chorobą odgrywają sami producenci, podnoszący nieustannie standardy fitosanitarne produkcji.

Dzięki ograniczeniu występowania bakteriozy pierścieniowej ziemniaka w Polsce, udało się znacznie ograniczyć wymagania obowiązujące dotychczas przy wysyłce polskich ziemniaków na rynek europejski. Przyjęte w roku 2022 przepisy Unii Europejskiej, dzięki zaangażowaniu polskiej administracji, zniósł całkowicie dodatkowe wymagania obowiązujące do tej pory przy wysyłce sadzeniaków ziemniaka i złagodziły istotnie zasady wysyłki ziemniaków towarowych, które

muszą być obecnie zaopatrzone przy wysyłce w paszport roślin (który może zostać wydany także przez upoważniony podmiot). Dało to nowe szanse ekspansji na rynki państw europejskich – wykorzystane aktywnie przez branżę. Resort rolnictwa wspiera przy tym rolników w walce z chorobą – tylko w latach 2020–2022, w ramach dotacji na dofinansowanie kosztów ochrony roślin, wydatkowano odpowiednio 13,5 mln zł, 6,8 mln zł i 16,2 mln zł.

Dla całkowitego zniesienia dodatkowych wymagań obowiązujących przy wysyłce ziemniaków konieczne jest jednak dalsze ograniczanie występowania bakteriozy pierścieniowej w Polsce. Kluczowe jest tu wykorzystywanie przez producentów materiału siewnego ziemniaka poddanego urzędowej kwalifikacji.

Dla rozwoju produkcji ziemniaka istotna jest zatem jego hodowla oraz produkcja nasienna. W tym miejscu należy zaznaczyć, że powierzchnia plantacji nasiennej ziemniaka zakwalifikowanych polowo wyniosła w Polsce w 2022 r. 5901 ha.

Brylant

Gladius

Rima

Sempre

Zeta

■ Odmiany ziemniaka

Obecnie w Krajowym rejestrze odmian znajduje się 112 odmian ziemniaka, z czego 77 to odmiany jadalne – 55 odmian krajowych, w tym 16 odmian regionalnych przystosowanych do lokalnych warunków oraz 22 odmiany pochodzące z hodowli zagranicznych. Pozostała część Krajowego rejestru obejmuje 34 odmiany skrobiowe (31 odmian krajowych, w tym jedna regionalna oraz trzy odmiany zagraniczne). Należy zatem podkreślić, że odmiany pochodzące z polskiej hodowli stanowią aż 76 proc. całego Krajowego rejestru ziemniaka.

W roku 2023 r. do Krajowego rejestru wpisanych zostało pięć kolejnych nowych odmian:

- **Brylant** – odmiana wczesna, skrobiowa Pomorsko-Mazurskiej Hodowli Ziemniaka Sp. z o.o. z siedzibą w Strzekęcinie. Plon ogólny bulw dla tej odmiany jest dość duży oraz plon skrobi duży. Zawartość skrobi to średnio 20,4 proc. Odmiana jest odporna na mątwika ziemniaczanego Ro1 oraz na patotyp 1(D1) raka ziemniaka.
- **Gladius** – odmiana średnio wczesna, skrobiowa Pomorsko-Mazurskiej Hodowli Ziemniaka Sp. z o.o. z siedzibą w Strzekęcinie. Plon ogólny bulw oraz skrobi dla tej odmiany jest duży do bardzo dużego, a zawartość skrobi to średnio 19,2 proc. Odmiana charakteryzuje się dużą odpornością na wirusa Y oraz średnią na zarazę ziemniaka. Jest odporna na mątwika ziemniaczanego Ro1 oraz na patotyp 1(D1) raka ziemniaka.

- **Rima** – odmiana średnio wczesna, jadalna Hodowli Ziemniaka Zamarte Sp. z o.o. – Grupa IHAR. Plon ogólny bulw dla tej odmiany jest duży, a udział frakcji handlowej w plonie dość duży. Odmiana ta charakteryzuje się dużą odpornością na wirusa Y oraz małą do średniej na zarazę ziemniaka. Odmiana jest odporna na patotyp 1(D1) raka ziemniaka oraz mątwika ziemniaczanego patotyp Ro1 w stopniu dziewiątym.

- **Sempre** – odmiana średnio wczesna, skrobiowa Pomorsko-Mazurskiej Hodowli Ziemniaka Sp. z o.o. z siedzibą w Strzekęcinie. Plon ogólny bulw oraz skrobi dla tej odmiany jest duży do bardzo dużego, a zawartość skrobi to średnio 19 proc. Odmiana wykazuje dużą odporność na wirusa Y oraz średnią na zarazę ziemniaka. Jest odporna na mątwika ziemniaczanego Ro1 oraz na patotyp 1(D1) raka ziemniaka.

- **Zeta** – odmiana średnio wczesna do wczesnej, skrobiowa Hodowli Ziemniaka Zamarte Sp. z o.o. – Grupy IHAR. Plon ogólny bulw oraz skrobi dla tej odmiany jest duży do bardzo dużego, a zawartość skrobi wynosi średnio 19,4 proc. Odmiana charakteryzuje się dużą odpornością na wirusa Y oraz średnią na zarazę ziemniaka. Jest odporna na mątwika ziemniaczanego Ro1 oraz na patotyp 1(D1) raka ziemniaka.

■ Wsparcie dla producentów ziemniaków

W celu zachęcenia producentów do stosowania „kwalifikowanych”

sadzeniaków ziemniaka konsekwentnie realizowane są dopłaty do powierzchni, na której materiał taki został zastosowany. W roku 2022 było to 350 zł/ha w przypadku sadzeniaków „konwencjonalnych” i 420 zł/ha w przypadku sadzeniaków ekologicznych.

Dodatkowo, w związku z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, w 2023 r. został uruchomiony jednoroczny program wsparcia dla rolników, którym zagrażała utrata płynności finansowej w związku z ograniczeniami na rynku rolnym. Do 14 sierpnia 2023 r. można się było ubiegać o udzielenie pomocy finansowej do powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych w plonie głównym materiałem siewnym kategorii elitarny bądź kwalifikowany. W przypadku ziemniaka stawka dopłat wyniosła 1200 zł/ha. Budżet całego programu to 210 mln zł.

Resort rolnictwa uważnie włącza się w głosy branży i reaguje na pojawiające się wyzwania, kierując się rozwojem produkcji ziemniaka, zarówno dla zaspokojenia bieżących potrzeb, jak i eksportu. XXX Krajowe Dni Ziemniaka Potato Poland 2023 były doskonałą okazją do wymiany myśli oraz poglądów i powinny stanowić zachętę dla rolników do dywersyfikacji produkcji poprzez zwiększanie areалу uprawy ziemniaka.

Departament Hodowli
i Ochrony Roślin
MRiRW
tel. 22 623 21 51

Zdjęcia: Lunamarina, archiwum MRiRW

Wsparcie dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich

Dorobek Ośrodków Doradztwa Rolniczego: Warmińsko-Mazurskiego i Wielkopolskiego

Z okazji obchodzonego w 2023 r. symbolicznego jubileuszu 100-lecia doradztwa rolniczego w Polsce prezentujemy dorobek kolejnych ośrodków, tym razem: Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Olsztynie oraz Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu.

WARMIŃSKO-MAZURSKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO (WMODR)

Województwo warmińsko-mazurskie należy do najbardziej atrakcyjnych pod względem turystycznym rejonów Polski, a jedną z wiodących dziedzin jego gospodarki jest rolnictwo. Warmińsko-mazurska wieś to miejsce życia dla ponad połowy mieszkańców regionu. To tradycja, a zarazem nowoczesność. To także miejsce, o które doradcy z Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolni-

rolnej, szkoląc i informując rolników o instrumentach Planu Strategicznego dla WPR. To dzięki ich działaniu warmińsko-mazurskie gospodarstwa są nowoczesne i konkurencyjne zarówno pod względem wyników produkcyjnych czy hodowlanych, jak i organizacji pracy oraz przestrzegania zasad bhp. Ma to odzwierciedlenie w wysokich lokatach gospodarstw zajmowanych w ogólnopolskich konkursach branżowych.

Doradcy z takim samym zaangażowaniem wspierają duże gospodarstwa towarowe i małe gospodarstwa rodzinne, kierując do nich szeroką ofertę usług szkoleniowo-doradczych oraz udostępniając nowoczesne

Siedziba Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Olsztynie

czego dbają nie tylko z obowiązku, lecz przede wszystkim z przekonania i pasji. Od 65 lat towarzyszą warmińsko-mazurskim rolnikom, współpracując niekiedy z całymi pokoleniami rodzin rolniczych.

■ Misja doradcy

Zadaniem, a zarazem misją doradców, jest codzienna służba rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich. Doradcy wspierają wdrażanie Wspólnej Polityki

narzędzia teleinformatyczne, wspomagające funkcjonowanie gospodarstwa rolnego i jego otoczenia.

■ Postęp w komunikacji

Dla współpracujących z doradcami rolników powstała aplikacja mobilna na telefony komórkowe o nazwie „ODR Olsztyn”. Dzięki aplikacji rolnicy mogą w łatwy sposób umówić się na spotkanie z doradcą w swoim gospodarstwie lub w biurze oraz zgłosić chęć udziału

Od 65 lat doradcy z WMODR towarzyszą rolnikom, współpracując niekiedy z całymi pokoleniami rodzin rolniczych

w szkoleniach i konferencjach organizowanych przez ośrodek.

WMODR udostępnia też dane pogodowe pochodzące z własnych stacji meteorologicznych. Rolnicy w 13 powiatach województwa warmińsko-mazurskiego mogą w swojej codziennej pracy wykorzystywać dane meteorologiczne zebrane w warunkach lokalnych, najbliższych ich miejsca zamieszkania, które są przydatne w wielu obszarach produkcji i ułatwiają proces podejmowania kluczowych dla gospodarstwa decyzji.

■ Ekologia i agroturystyka

Warmia i Mazury to jeden z najczystszych obszarów Polski, położony wśród dużych kompleksów leśnych i jezior, dający mieszkańcom obszarów wiejskich regionu dobre warunki do rozwoju produkcji ekologicznej

żywności oraz agroturystyki. Doradcy aktywnie działają na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego – to właśnie na Warmii i Mazurach prowadzi się najczęściej upraw ekologicznych w skali kraju. Doradcy także promują wieś jako atrakcyjne miejsce do rekreacji oraz służą pomocą osobom prowadzącym działalność agroturystyczną na obszarach wiejskich.

WIELKOPOLSKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO (WODR)

Dla Wielkopolski charakterystyczne są z jednej strony praca u podstaw z poszanowaniem tradycji i kultury regionu, z drugiej zaś – ciągłe dążenie do rozwoju i wykorzystywania innowacyjnych rozwiązań. Te dwa aspekty są widoczne także w działalności Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego oraz codziennej pracy jego doradców.

Początki państwowego systemu doradztwa rolniczego w Wielkopolsce sięgają lat 50. XX wieku, kiedy w roku 1957 swoją działalność rozpoczął Rolniczy Rejonowy Zakład Doświadczalny w Sielinku. Po wielu restrukturyzacjach w 1999 r. powołano Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Poznaniu i oddziałami w Kościelcu, Lesznie, Marszewie, Sielinku i Starej Łubiance.

■ Doradztwo i innowacyjność

Codzienna praca doradców to udzielanie wszechstronnej pomocy rolnikom oraz mieszkańcom obszarów wiejskich. Pracownicy ośrodka doradzają indywidualnie

Krajowe Dni Pola to największe wydarzenie branżowe w Polsce, które co roku przyciąga dziesiątki tysięcy odwiedzających oraz setki firm branżowych z całej Polski

Pracownicy WODR organizują wystawy, pokazy i konkursy. Na zdjęciu: Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych

i grupowo. Przeprowadzają setki szkoleń, konferencji, pokazów i demonstracji. Wspierają rolników przy opracowywaniu biznesplanów oraz sporządzaniu wniosków o wsparcie z programów UE. Organizują wystawy, pokazy i konkursy.

Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego kładzie duży nacisk na innowacyjność i cyfryzację w rolnictwie. Pracownicy ośrodka uczestniczą w wielu projektach, opracowując nowe rozwiązania. Jednym z nich jest ogólnopolska platforma doradcza eDWIN, która ułatwia rolnikom i doradcom podejmowanie decyzji o wykonaniu zabiegów chemicznych z wykorzystaniem informacji meteorologicznych oraz informacji o zagrożeniu wystąpienia agrofagów. Jej pomysłodawcą był właśnie WODR.

Wielkopolski ODR uczestniczy też w projektach związanych z wykorzystaniem sztucznej inteligencji. W Sielinku powstaje centrum testowania sztucznej inteligencji w rolnictwie w ramach inicjatywy AgrifoodTEF. W projektach ScaleAgData i AI4EOSC opracowywane są algorytmy pozwalające na wczesne wykrywanie szkodników i chorób na polach.

Innym przykładem wsparcia wdrażania innowacji przez ośrodek jest świadczenie rolnikom usługi Pol-drony, która pozwala m.in. na przeprowadzanie zabiegów biologicznej ochrony roślin z wykorzystaniem dronów.

■ IV Krajowe Dni Pola w Sielinku

Pod hasłem „rolnictwo innowacyjne” odbyły się 3–5 czerwca 2023 r. IV Krajowe Dni Pola w Sielinku, które zgromadziły blisko 70 tysięcy osób. Krajowe Dni Pola to największe wydarzenie branżowe w Polsce, które co

roku przyciąga dziesiątki tysięcy odwiedzających oraz setki firm branżowych z całej Polski.

Sercem wydarzenia było ponad 800 poletek demonstracyjnych, na których odbywały się pokazy i wykłady z wykorzystaniem nowych technologii, maszyn rolniczych i dronów. W Strefie Innowacji prezentowano najnowsze technologie stosowane w rolnictwie, zaś w Strefie Energii można było wzbogacić wiedzę na temat odnawialnych źródeł energii, biogazu czy zielonego wodoru. Tradycyjnie odbyła się także Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych. Na odwiedzających ten obszar czekały piękne okazy bydła mlecznego, bydła mięsnego, drobiu, koni oraz królików. Najlepsi hodowcy otrzymali nagrody i wyróżnienia. Fani ogrodnictwa, oprócz możliwości nabycia pięknych roślin, korzystali z fachowego doradztwa i wskazówek naukowców. Na „Dzień Młodego Rolnika” do Sielinka przyjechało prawie półtora tysiąca uczniów z całej Polski, aby uczestniczyć w lekcjach polowych i w praktyce przekonać się, jak wygląda nowoczesne rolnictwo.

Panie z kół gospodyń wiejskich zachęcały do kosztowania lokalnych przysmaków, a pobyt zwiedzającym umilały dźwięki regionalnych kapel i zespołów muzycznych.

Departament Innowacji, Cyfryzacji
i Transferu Wiedzy MRiRW

tel. 22 623 12 22

WMO DR w Olsztynie

tel. 89 535 76 84

WODR w Poznaniu

tel. 61 868 52 72

Zdjęcia: archiwum WMO DR i WODR

200 tys. zł na start dla młodych rolników

Do 29 września 2023 r. ARiMR przyjmuje wnioski o przyznanie premii dla młodego rolnika w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej 2023–2027. Kwota dofinansowania jest wyższa w porównaniu z podobnym wsparciem, które było dostępne w ramach PROW na lata 2014–2020 i wynosi obecnie 200 tys. zł.

Premia dla młodego rolnika to program, którego celem jest zachęcenie młodych ludzi do pozostania na wsi i prowadzenia działalności rolniczej. Ten rodzaj pomocy w ramach PROW na lata 2014–2020 cieszył się sporym zainteresowaniem. Skorzystało z niego na razie blisko 27 tys. młodych gospodarzy, z którymi ARiMR podpisała umowy na ponad 3,4 mld zł.

Na co przeznaczyci otrzymane środki? W przypadku realizacji inwestycji w środki trwałe około 80 proc. z nich stanowił zakup maszyn. Co trzecia złotówka wydawana była na kupno ciągnika rolniczego. Dużym zainteresowaniem cieszył się również sprzęt służący uprawie gleby oraz przeznaczony do zbiorów płodów rolnych. Teraz kolejni

młodzi ludzie mają szansę otrzymać pieniądze na zawodowy start i rozwijanie swojego gospodarstwa.

■ Kto może ubiegać się o wsparcie?

O przyznanie premii może wystąpić osoba w wieku 18–40 lat (nieukończone 41 lat na dzień składania wniosku), która albo rozpoczyna działalność rolniczą, albo prowadzi ją nie dłużej niż 24 miesiące przed złożeniem wniosku.

Co do zasady, aby rozpocząć prowadzenie działalności rolniczej, trzeba być właścicielem, współwłaścicielem lub posiadaczem, współposiadaczem gospodarstwa o powierzchni co najmniej 1 ha. Kolejny wymóg to posiadanie numeru identyfikacyjnego gospodarstwa

oraz odpowiednich kwalifikacji zawodowych lub uzupełnienie ich w ciągu trzech lat od wypłaty pierwszej raty pomocy. Należy również złożyć w ARiMR biznesplan z zobowiązaniem do jego realizacji w terminie nie dłuższym niż trzy pełne lata kalendarzowe następujące po roku, w którym został dostarczony wniosek o wsparcie.

■ Jaka jest wielkość gospodarstwa uprawniająca do otrzymania premii?

O pomoc może wystąpić młody rolnik, którego gospodarstwo:

- ma powierzchnię użytków rolnych równą co najmniej minimalnej (czyli średniej powierzchni gospodarstwa w kraju, a w województwach o średniej niższej od krajowej – o wielkości średniej wojewódzkiej) i nie większą niż 300 ha lub wielkość ekonomiczną równą co najmniej 15 tys. euro;
- ma powierzchnię użytków rolnych będących wyłączną własnością wnioskodawcy lub małżeńską wspólnością majątkową, będących

w użytkowaniu wieczystym lub w wyłącznej lub wspólnej z małżonkiem dzierżawie z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa lub od jednostek samorządu terytorialnego, równą co najmniej 50 proc. powierzchni minimalnej;

- stanowi lub może stanowić zorganizowaną całość gospodarczą.

W przypadku gospodarstwa położonego na obszarze więcej niż jednego województwa brana jest pod uwagę średnia z województwa, na terenie którego znajduje się największa część użytków rolnych.

■ Jaka jest wysokość dofinansowania?

W ramach wsparcia młodzi rolnicy mogą otrzymać 200 tys. zł premii. Jest ona wypłacana w dwóch ratach. Pierwszą w wysokości 140 tys. zł otrzymuje się po spełnieniu warunków do przyznania pomocy, a druga rata płatności – 60 tys. zł – trafia na konta młodych gospodarzy po realizacji biznesplanu. Premię na start przyznaje się na dane gospodarstwo tylko raz. W przypadku małżonków dofinansowanie może otrzymać wyłącznie jedno z nich.

Wsparcie finansowe młodzi rolnicy mogą wykorzystać m.in. na zakup nowych maszyn

na prowadzenie gospodarstwa lub przygotowanie do sprzedaży wytwarzanych w nim produktów rolnych.

Minimum 70 proc. otrzymanej kwoty należy zainwestować w środki trwałe. Wsparcie finansowe można wykorzystać na zakup m.in.: gruntów rolnych; nowych maszyn, urządzeń, wyposażenia i sprzętu, w tym sprzętu komputerowego niezbędnych do wytwarzania produktów rolnych lub do przygotowania ich do sprzedaży; zwierząt gospodarskich. Można je także wy-

rolnej, m.in. paszy dla zwierząt; środków ochrony roślin; paliwa rolniczego; nawozów sztucznych i organicznych.

Z kolei wsparcie finansowe nie przysługuje gospodarstwom, które prowadzą plantację roślin wieloletnich na cele energetyczne czy hodowlę m.in. zwierząt laboratoryjnych, ryb akwariowych, psów i kotów rasowych, zwierząt futerkowych, z wyjątkiem królika utrzymywanego w celu produkcji surowca mięsnego. Pieniądzy nie będzie można otrzymać także na zakup gruntu od rodziców, małżonka, dzieci, ani od małżonków tych osób, a także na budowę na gruncie, który nie należy do wnioskodawcy lub nie stanowi przedmiotu małżeńskiej wspólności majątkowej.

■ Gdzie składać wniosek?

Wnioski przyjmuje Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do 29 września 2023 r. Można je składać wyłącznie za pośrednictwem Platformy Usług Elektronicznych ARiMR.

Otrzymane środki można także wydać na budowę czy modernizację budynków gospodarczych

■ Na co można przeznaczyć premię?

Przekazane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa środki powinny być przeznaczone

na budowę czy modernizację budynków gospodarczych.

Pozostałe 30 proc. kwoty premii można przeznaczyć na przykład na zakup środków do produkcji

Biuro Prasowe
ARiMR

tel. 22 318 40 90

Zdjęcia: Damian-, Vaksmanv-,
Countrypixel.Stock.adobe.com

Pomoc dla organizacji i grup producentów

ARiMR przyjmuje wnioski o przyznanie wsparcia na Tworzenie i rozwój organizacji producentów i grup producentów rolnych. Nabór potrwa do 3 października 2023 r. To kolejna z interwencji realizowanych w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej 2023–2027.

Duży może więcej – to główny argument przemawiający za zrzeszaniem się rolników w grupy i organizacje producentów. Działanie w grupie ma wiele zalet. Po pierwsze, zrzeszeni rolnicy mają możliwość sprzedaży swoich produktów w ramach dużych, jednorodnych partii towaru – zarówno pod względem odmiany, jak również jakości, sposobu produkcji i przygotowania do handlu. Po drugie, działanie zespołowe ułatwia sprzedaż produktów, uzyskiwanie za nie wyższych cen, wynegocjowanie korzystniejszych warunków kontraktów. Po trzecie, producenci łącząc swoje kapitały mogą wspólnie inwestować i razem zakupić potrzebną infrastrukturę, np. obiekty do przechowywania czy przygotowania

produktów rolnych do handlu. Po czwarte, taka kooperacja pozwala obniżyć koszty produkcji np. przez wspólne użytkowanie maszyn i urządzeń, hurtowe, czyli tańsze, zakupy środków do produkcji rolnej. Po piąte, grupa ma większy potencjał w organizowaniu kampanii promocyjnych wpływających na kreowanie marki wytwarzanych przez nią produktów i zwiększanie ich wartości handlowej.

■ Kto może złożyć wniosek?

Pomoc skierowana jest do podmiotów prawnych, które uzyskały nie wcześniej niż 1 stycznia 2023 r. status uznania za organizację producentów (na podstawie przepisów ustawy z 11 marca 2004 r. o organizacji niektórych rynków rolnych albo

ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych) lub grupę producentów rolnych (na podstawie ustawy z 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach).

Dofinansowanie nie dotyczy podmiotów zrzeszających producentów mięsa drobiowego, owoców i warzyw oraz produktów pszczelich.

■ Warunki uzyskania wsparcia

W pierwszej kolejności podmiot zrzeszający rolników musi uzyskać osobowość prawną wraz z rejestracją w Krajowym Rejestrze Sądowym – Rejestrze Przedsiębiorców. Kolejnym krokiem jest złożenie wniosku, wraz z planem biznesowym, o uznanie za organizację producentów lub grupę producentów rolnych do dyrektora oddziału regionalnego ARiMR. Od daty uznania na potencjalnym beneficjencie ciąży obowiązek realizacji zatwierdzonego planu biznesowego. Dopiero wówczas organizacja producentów lub grupa producentów rolnych może złożyć wniosek o przyznanie pomocy finansowej.

■ Forma oraz wysokość dofinansowania

Wsparcie jest realizowane w formie rocznych płatności przez okres pierwszych pięciu lat, liczonych od dnia uzyskania statusu uznania za organizację producentów lub grupę producentów rolnych. Wysokość dofinansowania wynosi:

Limit dofinansowania w każdym roku pięcioletniego okresu pomocy w przypadku grupy producentów rolnych wynosi 60 tys. euro, lecz nie więcej niż 6 tys. euro w przeliczeniu na jednego członka grupy

w pierwszym roku – 10 proc. przychodów netto, w drugim – 9,5 proc., w trzecim – 9 proc., w czwartym – 8,5 proc., w piątym – 8 proc.

Limit dofinansowania w każdym roku pięcioletniego okresu pomocy w przypadku organizacji producentów to 100 tys. euro,

natomiast dla grupy producentów rolnych maksymalna kwota to 60 tys. euro (lecz nie więcej niż 6 tys. euro w przeliczeniu na jednego członka grupy).

Wnioski o przyznanie wsparcia przyjmuje Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do

3 października 2023 r. wyłącznie za pośrednictwem Platformy Usług Elektronicznych ARiMR.

**Biuro Prasowe
ARiMR**

tel. 22 318 40 90

Zdjęcie: Countrypixel.Stock.adobe.com

Pieniądze na inwestycje chroniące przed ASF

W ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 rolnicy mogą starać się w ARiMR o wsparcie na inwestycje zapobiegające rozprzestrzenianiu się afrykańskiego pomoru świń (ASF). Nabór wniosków trwa do 6 października 2023 r.

- zapewnienie możliwości dezynfekowania się osób zajmujących się obsługą świń;
- budowę lub przebudowę magazynu do przechowywania słomy;
- posadowienie silosu na paszę

O przyznanie pomocy mogą ubiegać się rolnicy – osoby fizyczne, prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej. Muszą one m.in. prowadzić chów lub hodowlę nie mniej niż 50 świń (średniorocznie) lub hodowlę świń ras rodzimych lub ras czystych, zarejestrowanych na nieruchomości objętej inwestycją i być wpisane do ewidencji producentów, a w przypadku osób fizycznych – mieć ukończone 18 lat.

W całym okresie realizacji Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej będzie można otrzymać do 100 000 zł, a pomoc przyznawana będzie w formie refundacji 80 proc. poniesionych kosztów kwalifikowanych lub – w przypadku budowy ogrodzenia – ustalonych stawek jednostkowych, które wynoszą:

- za metr bieżący ogrodzenia – 320 zł;
- posadowienie jednej bramy – 2860 zł;
- posadowienie jednej furtki – 970 zł.

W ramach PS WPR na lata 2023–2027 rolnicy mogą starać się o wsparcie na inwestycje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF, w tym zapewnienie możliwości dezynfekowania się osób zajmujących się obsługą świń

Minimalna wysokość kosztów kwalifikowanych uprawniających do otrzymania pomocy wynosi 20 000 zł.

Środki będzie można przeznaczyć m.in. na:

- wykonanie ogrodzenia;
- utworzenie zadaszanej niecki dezynfekcyjnej;
- wyposażenie gospodarstwa rolnego w urządzenia do dezynfekcji;

gotową lub zboże przeznaczone na paszę;

- zapewnienie utrzymywania świń odrębnie od innych zwierząt.

Wnioski o przyznanie pomocy można składać wyłącznie drogą elektroniczną poprzez Platformę Usług Elektronicznych ARiMR (PUE).

**Biuro Prasowe ARiMR
tel. 22 318 40 90**

Zdjęcie: Agnormark.Stock.adobe.com

Handel zagraniczny towarami rolno-spożywczymi na plusie

Wyniki za pierwsze półrocze 2023 r.

Od początku 2023 r. przychody z polskiego eksportu żywności utrzymują się na poziomie wyższym niż przed rokiem. W okresie styczeń–czerwiec 2023 r. wartość sprzedaży towarów rolno-spożywczych za granicę wyniosła 25,6 mld EUR (119 mld zł) i była o około 16 proc. wyższa niż w analogicznym okresie roku 2022.

Jednocześnie import towarów rolno-spożywczych wyniósł 16,4 mld EUR (76 mld zł) i był o 9 proc. wyższy niż przed rokiem. Szybsze tempo wzrostu wartości eksportu niż importu spowodowało duży wzrost dodatniego salda handlu zagranicznego, które w okresie styczeń–czerwiec 2023 r. ukształtowało się na poziomie 9,3 mld EUR (43 mld zł), o 30 proc. wyższym r/r.

Wzrost wartości polskiego eksportu żywności w pierwszym półroczu 2023 r. był wypadkową nadal wysokich cen transakcyjnych na rynku międzynarodowym oraz popytu na konkurencyjne cenowo i jakościowo produkty wytwarzane przez krajowy sektor rolno-spożywczy.

Do wzrostu eksportu rolno-spożywczego w 2023 r., podobnie jak w latach poprzednich, przyczyniały się również działania ze strony przemysłu rolno-spożywczego w kierunku doskonalenia jakości eksportowanych surowców i produktów oraz dywersyfikacji rynków zbytu.

■ Struktura geograficzna eksportu produktów rolno-spożywczych z Polski

Podobnie jak w latach poprzednich produkty rolno-spożywcze

były eksportowane z Polski przede wszystkim na rynek Unii Europejskiej. W okresie styczeń–czerwiec 2023 r. dostawy do krajów UE-27 wygenerowały 18,8 mld EUR (wzrost o 13 proc.), co stanowiło blisko 3/4 przychodów uzyskanych z eksportu towarów rolno-spożywczych ogółem.

W eksporcie do krajów UE największe przychody osiągnięto m.in. ze sprzedaży: papierosów (1,9 mld EUR, 77 tys. ton), mięsa drobiowego (1,6 mld EUR, 554 tys. ton), produktów mlecznych (1,2 mld EUR, 649 tys. ton), pieczywa i wyrobów piekarniczych (993 mln EUR, 309 tys. ton), mięsa

wołowego (909 mln EUR, 167 tys. ton), karmy dla zwierząt (869 mln EUR, 400 tys. ton), a także wyrobów czekoladowych (712 mln EUR, 135 tys. ton).

Eksport na rynek UE charakteryzuje się znaczną koncentracją geograficzną. Głównym partnerem handlowym Polski pozostały Niemcy. Eksport do tego kraju w okresie styczeń–czerwiec 2023 r. wyniósł 6,4 mld EUR i był o 16 proc. większy niż przed rokiem. Do Niemiec eksportowano głównie papierosy (988 mln EUR, 22 tys. ton), przetwory rybne (622 mln EUR, 61 tys. ton), mięso drobiowe (432 mln EUR, 141 tys. ton), karmę dla zwierząt (366 mln EUR, 145 tys. ton), pieczywo i wyroby piekarnicze (322 mln EUR, 89 tys. ton), ziarno zbóż (w tym głównie kukurydzę – 261 mln EUR, 863 tys. ton i pszenicę – 239 mln EUR, 822 tys. ton) oraz czekoladę i wyroby czekoladowe (235 mln EUR, 42 tys. ton).

W strukturze towarowej polskiego eksportu produktów rolno-spożywczych dominowało mięso i przetwory mięsne

Ważnymi odbiorcami polskich artykułów rolno-spożywczych były także:

- **Niderlandy** – 1,6 mld EUR, wzrost przychodów o 8 proc.; eksport głównie mięsa drobiowego (219 mln EUR, 93 tys. ton), ziarna zbóż (przede wszystkim kukurydzy – 177 mln EUR, 655 tys. ton), papierosów (97 mln EUR, 7,6 tys. ton), mięsa wołowego (90 mln EUR, 20 tys. ton), czekolady i wyrobów czekoladowych (63 mln EUR, 15 tys. ton), soków owocowych i warzywnych (47 mln EUR, 50 tys. ton), kawy (46 mln EUR, 5 tys. ton) pieczywa i wyrobów piekarniczych (40 mln EUR, 14 tys. ton), oraz karmy dla zwierząt (38 mln EUR, 13 tys. ton).
- **Francja** – 1,6 mld EUR, wzrost przychodów o 14 proc.; wywóz przede wszystkim mięsa drobiowego (251 mln EUR, 79 tys. ton), przetworów mięsnych (158 mln EUR, 35 tys. ton), przetworów rybnych (93 mln EUR, 9 tys. ton), pieczywa i wyrobów piekarniczych (81 mln EUR, 22 tys. ton), mięsa wołowego (80 mln EUR, 13 tys. ton), czekolady i wyrobów czekoladowych (73 mln EUR, 13 tys. ton), alkoholi (68 mln EUR, 9 tys. ton) oraz karmy dla zwierząt (65 mln EUR, 25 tys. ton).
- **Włochy** – 1,2 mld EUR, wzrost przychodów o 14 proc.; wywożono głównie mięso wołowe (225 mln EUR, 40 tys. ton), papierosy (189 mln EUR, 9 tys. ton), przetwory rybne (88 mln EUR, 6 tys. ton) oraz sery i twarogi (48 mln EUR, 12 tys. ton).
- **Czechy** – 1,2 mld EUR, wzrost przychodów o 18 proc.; eksport przede wszystkim mięsa drobiowego (110 mln EUR, 40 tys. ton), pieczywa i wyrobów piekarniczych (99 mln EUR, 38 tys. ton), mięsa wieprzowego (60 mln EUR, 16 tys. ton), przetworów rybnych (57 mln EUR, 7 tys. ton), karmy dla zwierząt (57 mln EUR, 25 tys. ton), serów i twarogów (53 mln EUR, 12 tys. ton), papierosów (52 mln EUR, 3 tys. ton), wód i napojów bezalkoholowych

Drugą pod względem wartości pozycję w eksporcie produktów rolno-spożywczych z Polski zajmowało ziarno zbóż i przetwory

(43 mln EUR, 71 tys. ton), czekolady i wyrobów czekoladowych (41 mln EUR, 9,5 tys. ton) oraz masła (37 mln EUR, 8 tys. ton).

Łącznie eksport na rynki wymienionych pięciu krajów (Niemcy, Niderlandy, Francja, Włochy i Czechy) wygenerował ponad 12 mld EUR przychodów, co stanowiło 47 proc. wartości eksportu rolno-spożywczego.

W pierwszym półroczu 2023 r. z Polski do krajów pozaunijnych wyeksportowano produkty rolno-spożywcze o wartości 6,9 mld EUR, o 23 proc. większej r/r. Do krajów pozaunijnych z Polski eksportowano przede wszystkim: pszenicę (642 mln EUR, 2,4 mln ton), produkty mleczne (605 mln EUR, 301 tys. ton), mięso drobiowe (471 mln EUR, 251 tys. ton), pieczywo i wyroby piekarnicze (424 mln EUR, 89 tys. ton), czekoladę i wyroby czekoladowe (367 mln EUR, 73 tys. ton), przetwory mięsne (364,5 mln EUR, 89,5 tys. ton) oraz papierosy (286 mln EUR, 15 tys. ton).

Znaczącymi pozaunijnymi odbiorcami krajowych artykułów rolno-spożywczych były przede wszystkim:

- **Wielka Brytania** – przychody na poziomie 2 mld EUR, wzrost wartości eksportu o 18 proc. Eksport głównie mięsa drobiowego (293

mln EUR, 82 tys. ton), przetworów mięsnych (300 mln EUR, 70 tys. ton), czekolady i wyrobów czekoladowych (162 mln EUR, 38 tys. ton) oraz pieczywa i wyrobów piekarniczych (156 mln EUR, 38,5 tys. ton).

- **Ukraina** – 544 mln EUR, wzrost o 23 proc.; eksport przede wszystkim karmy dla zwierząt (44 mln EUR, 26,5 tys. ton), serów i twarogów (44 mln EUR, 9 tys. ton), czekolady i wyrobów czekoladowych (26 mln EUR, 6,5 tys. ton), przetworów mięsnych (26 mln EUR, 9 tys. ton), kawy (23 mln EUR, 5 tys. ton), produktów tytoniowych (22 mln EUR, 33 tony) oraz pieczywa i wyrobów piekarniczych (22 mln EUR, 6 tys. ton).

- **Stany Zjednoczone** – 406 mln EUR, wzrost o 13 proc.; do USA wywożono głównie przetwory rybne (75 mln EUR, 7 tys. ton), czekoladę i wyroby czekoladowe (54 mln EUR, 5 tys. ton), ziarno pszenicy (36 mln EUR, 133 tys. ton) oraz soki owocowe i warzywne (31 mln EUR, 17 tys. ton).

- **Arabia Saudyjska** – 262 mln EUR, wzrost o 22 proc.; eksportowano przede wszystkim papierosy (100 mln EUR, 4 tys. ton), pieczywo i wyroby piekarnicze (33 mln EUR, 5 tys. ton), sery i twarogi (23 mln EUR, 5 tys. ton) oraz pszenicę (19 mln EUR, 63 tys. ton).

- Nigeria – 217 mln EUR, 4,7-krotny wzrost; eksport przede wszystkim ziarna pszenicy, który stanowił 98 proc. wartości eksportu (212 mln EUR, 744 tys. ton).
- Turcja – 181 mln EUR, blisko 2,4-krotny wzrost; eksportowano przede wszystkim mięso wołowe (69 mln EUR, 12 tys. ton), ekstrakt słodowy (28 mln EUR, 6 tys. ton), karmę dla zwierząt (19 mln EUR, 11 tys. ton).
- Izrael – 168 mln EUR, spadek o 10 proc.; wywóz przede wszystkim mięsa wołowego (53 mln EUR,

wcześniej i wyniosły 4,9 mld EUR, stanowiąc 19 proc. wartości całego polskiego eksportu produktów rolno-spożywczych.

Największy udział w wartości eksportu mięsa i przetworów mięsnych miały: mięso drobiowe (42 proc. – ponad 2 mld EUR), przetwory mięsne (25 proc. – 1,2 mld EUR), mięso wołowe (23 proc. – 1 mld EUR) oraz mięso wieprzowe (8 proc. – 404 mln EUR).

Drugą pod względem wartości pozycję z 15 proc. udziałem w eksporcie produktów rolno-spożyw-

pozaunijnych wywieziono ponad 2,5 mln ton ziarna zbóż, co stanowiło około 39 proc. wolumenu eksportu. W okresie styczeń–czerwiec 2023 r. ziarno pszenicy sprzedawano głównie do Niemiec (822 tys. ton, 24 proc. eksportu tego ziarna), Nigerii (744 tys. ton, 22 proc.) oraz RPA (419 tys. ton, 12 proc.). Odbiorcą kukurydzy były przede wszystkim Niemcy (863 tys. ton, 36 proc. eksportu tego ziarna), Niderlandy (655 tys. ton, 27 proc.), a spoza UE – Wielka Brytania (145 tys. ton, 6 proc.). Głównym kierunkiem eksportu żyta z Polski były Niemcy (197 tys. ton, 85 proc. eksportu tego ziarna), a jęczmienia – również Niemcy (54 tys. ton, 37 proc. eksportu tego ziarna) oraz Hiszpania (46 tys. ton, 31 proc.) i Niderlandy (37 tys. ton, 25 proc.).

Wzrost wartości eksportu odnotowano w większości grup towarowych artykułów rolno-spożywczych. Poza wcześniej wymienionymi grupami produktów wzrosła wartość eksportu: tytoniu i wyrobów tytoniowych (o 31 proc., do 2,7 mld EUR), cukru i wyrobów cukierniczych (o 18 proc., do 1,7 mld EUR), ryb i przetworów (o 13 proc., do 1,4 mld EUR), a także warzyw i przetworów (o 22 proc., do 1,3 mld EUR) oraz owoców łącznie z przetworami (o 6 proc., do 0,9 mld EUR). Większa była również wartość wywozu nasion roślin oleistych i tłuszczów roślinnych – o 12 proc. (0,8 mld EUR), kawy, herbaty i kakao – o 12 proc. (0,6 mld EUR), soków owocowych i warzywnych – o 16 proc. (0,4 mld EUR). Obniżeniu uległa wartość eksportu produktów mlecznych (o 3 proc. – 1,8 mld EUR) oraz alkoholi (o 1 proc. – 0,4 mld EUR).

Wzrost wartości eksportu odnotowano w większości grup towarowych artykułów rolno-spożywczych

6 tys. ton), cukru (19 mln EUR, 27 tys. ton), wód i pozostałych napojów bezalkoholowych z wyłączeniem soków (16 mln EUR, 22 tys. ton) oraz pieczywa i wyrobów piekarniczych (14 mln EUR, 3 tys. ton).

■ Struktura towarowa eksportu produktów rolno-spożywczych z Polski

W strukturze towarowej polskiego eksportu produktów rolno-spożywczych dominowało mięso i przetwory mięsne. W okresie styczeń–czerwiec 2023 r. przychody uzyskane ze sprzedaży zagranicznej mięsa i przetworów mięsnych były o 8 proc. wyższe niż rok

tych z Polski zajmowało ziarno zbóż i przetwory, których łączna sprzedaż, w porównaniu z pierwszym półroczem 2022 r., wzrosła o 30 proc., do 3,8 mld EUR. Z Polski wyeksportowano blisko 6,6 mln ton ziarna zbóż za 1,9 mld EUR. W strukturze wolumenu wywozu pszenica stanowiła 52 proc. (3,4 mln ton, 2,6-krotny wzrost wolumenu eksportu r/r), kukurydza – 36,5 proc. (2,4 mln ton, wzrost o 20 proc.), a żyto – 3,5 proc. (233 tys. ton, wzrost o 32 proc.).

Ekporterzy lokowali ziarno zbóż przede wszystkim na rynku unijnym (około 4 mln ton, 61 proc. wywozu ziarna). Równocześnie do krajów

**Biuro Analiz i Strategii
KOWR**

tel. 22 376 72 29

Zdjęcia: Fotolia, Mikhaylovskiy-,
bukhta79-, fabiomas-, Nitr-,
Stock.adobe.com

Wsparcie dla inwestycji w OZE

W ostatnich latach rolnicy coraz częściej korzystają z nowoczesnych technologii i inwestują w odnawialne źródła energii (OZE). Przyjęta 18 lipca 2023 r. ustawa o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie biogazowni rolniczych, a także ich funkcjonowaniu zdecydowanie ułatwi im ten proces.

Obecna sytuacja geopolityczna i związany z nią wzrost kosztów energii spowodowały, że rolnicy zaczęli inwestować w instalacje źródeł odnawialnych.

Polska jest krajem rolniczym, z mocno rozwiniętym sektorem rolnictwa oraz rozbudowanym przemysłem rolno-spożywczym, dzięki czemu dysponuje ogromnym potencjałem surowcowym do produkcji biogazu rolniczego. Według szacunków pozwala ona na produkcję ok. 7–8 mld m³ biogazu rolniczego rocznie.

■ Biogazownie w Polsce

Obecnie do rejestru wytwórców biogazu rolniczego, prowadzonego przez Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, wpisanych jest 156 instalacji, pozwalających na wytworzenie ponad 611 mln m³ biogazu rocznie. W 2022 r. do jego produkcji wykorzystano ponad 5,7 mln ton surowców, z czego ok. 85 proc. stanowiły odpady z rolnictwa (głównie z chowu zwierząt gospodarskich) oraz przemysłu rolno-spożywczego (wywary gorzelniane i pozostałości z przemysłu owocowo-warzywnego).

Uzyskany biogaz jest wykorzystywany głównie do produkcji energii elektrycznej. W 2022 r. wytworzono z niego ok. 800 GWh energii elektrycznej, czyli tyle, ile średnio w ciągu roku zużywa prawie 300 tys. gospodarstw domowych.

■ Możliwości biogazowni

Produkcja energii elektrycznej to jednak tylko część potencjału, którym dysponuje biogazownia rolnicza. Podczas spalania gazu silniki prądotwórcze generują również spore ilości ciepła. Ciepło to może być dostarczane do sąsiadujących budynków gospodarczych i mieszkalnych, a także do zakładów przemysłowych oraz budynków użyteczności publicznej, takich jak szkoły, kościoły, hale widowiskowo-sportowe czy ośrodki zdrowia.

Dodatkowo, dzięki podatkom płaconym przez biogazownie, z budżetu gminy mogą być finansowane inwestycje potrzebne i przyjazne mieszkańcom. Biogazownie rolnicze mają zatem znaczący wpływ na rozwój całych gmin.

Dzięki biogazowni rolniczej gospodarstwo rolne może być samowystarczalne energetycznie. Dla konsumentów coraz większe znaczenie ma także wytwarzanie produktów w modelu przyjaznym klimatowi.

■ Mikrobiogazownie – przykład gospodarki obiegu zamkniętego

Biogazownie rolnicze to nie tylko duże instalacje. W ostatnim czasie coraz większym zainteresowaniem rolników cieszą się mikrobiogazownie rolnicze, czyli instalacje, których moc nie przekracza 50 kW. Obecnie w Polsce działa 46 takich instalacji. Inwestorami są przede wszystkim hodowcy bydła opasowego oraz

trzody chlewnej. Do zasilania instalacji wykorzystują głównie odpady z gospodarstwa, takie jak gnojowica czy obornik. Wielkość instalacji należy zawsze dopasować do ilości substratu, który jest dostępny w gospodarstwie rolnym.

Do zasilenia najmniejszej instalacji wystarczające jest stado 100 krów albo 2 tys. tuczników. Mikrobiogazownie powstają w mniejszych gospodarstwach rolnych i stanowią idealny przykład gospodarki obiegu zamkniętego: z jednej strony utylizują odpady z gospodarstwa, a z drugiej – produkują energię elektryczną, ciepło oraz doskonały nawóz w postaci masy pofermentacyjnej.

■ Mikrobiogazownia w Kamieńcu Żąbkowickim

Przykładem mikrobiogazowni jest instalacja funkcjonująca w gospodarstwie rolnym należącym do Ośrodka Hodowli Zarodowej w Kamieńcu Żąbkowickim. Gospodarstwo znajduje się w Starczowie – małej miejscowości położonej w powiecie żąbkowickim, w województwie dolnośląskim. Od 2022 r. na jego terenie funkcjonuje mikrobiogazownia rolnicza o mocy 44 kW. Moc mikrobiogazowni została dobrana pod inwentarz ok. 200 krów mlecznych. Cała gnojowica wytwarzana w tym gospodarstwie jest przetwarzana w mikrobiogazowni na energię elektryczną oraz ciepło.

Wytworzona energia elektryczna wykorzystywana jest na potrzeby gospodarstwa, natomiast nadwyżka jest sprzedawana do sieci po atrakcyjnych stawkach gwarantowanych przez państwo. Ciepło, które powstaje podczas produkcji energii elektrycznej, można z powodzeniem wykorzystać. W Starczowie

ciepło powstające w mikrobiogazowni ogrzewa halę udojową oraz pomieszczenia socjalne.

■ Program „Energia dla wsi”

Na budowę instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE), w tym biogazowni rolniczych, spółdzielnie energetyczne i rolnicy mogą uzyskać wsparcie finansowe w ramach programu „Energia dla wsi”. Całkowity budżet programu wynosi 1 mld zł. Wsparcie to może być udzielone w formie pożyczki lub dotacji. Na biogazownie rolnicze, czyli najbardziej stabilne, pewne i ekologiczne źródła energii elektrycznej i ciepła, można uzyskać pożyczkę wynoszącą do 100 proc. kosztów kwalifikowanych i/lub dotację wynoszącą nawet do 65 proc. kosztów kwalifikowanych.

Program ten został przygotowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Jest on realizowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Obecnie trwa nabór wniosków. Skorzystanie z pomocy w ramach programu jest bardzo atrakcyjnym rozwiązaniem, gdyż koszt budowy małej instalacji biogazu rolniczego wynosi około 2 mln zł. Pierwszy nabór potrwa do 15 grudnia 2023 r. Budżet dla tego naboru wynosi 500 mln zł.

■ Korzyści płynące ze specustawy biogazowej

11 września 2023 r. weszły w życie przepisy ułatwiające przygotowanie i realizację inwestycji w zakresie biogazowni rolniczych, a także ich funkcjonowaniu. Ustawa wprowadza m.in. następujące ułatwienia:

- dotyczące procesu inwestycyjnego, w tym skrócenia czasu na wydanie:
 - ✓ decyzji o warunkach zabudowy – z 90 do 65 dni;
 - ✓ decyzji zatwierdzającej projekt budowlany i udzielającej pozwolenia na budowę – do 45 dni;
 - ✓ warunków przyłączenia biogazowni rolniczej do sieci – ze 150 do 90 dni.
- Umożliwia zwolnienie z obowiązku zmiany przeznaczenia gruntów oraz ich wyłączenia dla biogazowni rolniczych, lokalizowanych w gospodarstwach rolnych na powierzchni do 1 ha.
- Dopuszcza lokalizację biogazowni rolniczych na gruntach należących do zakładu przetwórstwa rolno-spożywczego, jeśli ustalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego przewidują możliwość lokalizacji zabudowy związanej z rolnictwem lub produkcją, lub usługami, lub magazynowaniem, a powierzchnia gruntów

pod biogazownię rolniczą nie jest większa niż 1 ha.

Jeżeli chodzi o instalacje większe, tzn. takie, które zajmują teren powyżej 1 ha, to do lokalizacji biogazowni wystarczy uchwała lokalizacyjna rady gminy, która musi być podjęta w terminie 60 dni.

Ustawa wprowadza ułatwienia w wykorzystaniu lokalnego potencjału substratu. MRiRW przygotowuje i wyda rozporządzenie, w którym wskaże odpady do wykorzystania w produkcji biogazu rolniczego. Nie trzeba będzie uzyskiwać dodatkowych zgód administracyjnych na ich wykorzystanie.

W ustawie przewiduje się także ułatwienia w zakresie wykorzystania produktu pofermentacyjnego – poprzez określenie, że wymieniony w rozporządzeniu MRiRW surowiec będzie mógł być wprowadzany do obrotu jako produkt pofermentacyjny bez konieczności uzyskania pozwolenia MRiRW. W efekcie umożliwi to producentom zbycie lub zagospodarowanie takich produktów bez konieczności uzyskiwania określonej decyzji administracyjnej.

**Wydział Medialny i Rzecznika
Prasowego
KOWR
tel. 22 376 78 83**

Zdjęcie: archiwum KOWR

Mikrobiogazownia funkcjonująca w gospodarstwie rolnym należącym do Ośrodka Hodowli Zarodowej w Kamieńcu Żąbkowickim

Świadczenie pieniężne dla sołtysów

Od 1 lipca 2023 r. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) przyznaje świadczenia pieniężne osobom, które w ramach społecznego zaangażowania na rzecz społeczności lokalnej pełniły funkcję sołtysa.

Kasa wypłaca to świadczenie także osobom, które świadczenia emerytalno-rentowe pobierają z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub innego organu rentowego.

Do 11 sierpnia 2023 r. do KRUS wpłynęło 30 558 wniosków o świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa.

■ Uehonorowanie społecznego zaangażowania

Sołtys organizuje zebrania wiejskie, wykonuje ich uchwały, zarządza mieniem komunalnym i gminnym, inkasuje podatki lokalne oraz dostarcza nakazy podatkowe. Organizuje również życie społeczno-kulturalne na wsi. Wszystkie te zadania wykonuje społecznie, poza swoją aktywnością zawodową.

Celem tego świadczenia jest uehonorowanie sołtysów za wysiłek podjęty na rzecz społeczności lokalnej.

■ Komu przysługuje świadczenie?

Świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa przysługuje osobom, które:

- pełniły funkcję sołtysa na podstawie ustawy z 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym* przez okres co najmniej dwóch kadencji, lecz nie mniej niż 8 lat;
- uzyskały odpowiedni wiek: w przypadku kobiet 60 lat, zaś w przypadku mężczyzn 65 lat;
- nie były skazane prawomocnym wyrokiem za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe

popołnione w związku z pełnieniem funkcji sołtysa.

Przy ustalaniu okresu pełnienia funkcji sołtysa nie jest wymagane zachowanie ciągłości pełnienia tej funkcji.

Świadczenie w wysokości 300 zł miesięcznie jest przyznawane na wniosek osoby zainteresowanej. Kwota świadczenia podlega corocznej waloryzacji od 1 marca.

■ Jak złożyć wniosek?

Wniosek o przyznanie świadczenia należy złożyć osobiście w oddziale regionalnym albo placówce terenowej KRUS, właściwych ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy lub:

- za pośrednictwem przedsiębiorcy uprawnionego do wykonywania działalności pocztowej w obrocie krajowym lub zagranicznym;
- przez elektroniczną skrynkę podawczą KRUS – ePUAP;
- w formie dokumentu elektronicznego podpisanego kwalifikowanym

Świadczenie w wysokości 300 zł miesięcznie jest przyznawane na wniosek osoby zainteresowanej. Kwota świadczenia podlega corocznej waloryzacji od 1 marca

podpisem elektronicznym czy też podpisem zaufanym.

Do wniosku o przyznanie świadczenia należy dołączyć:

- oświadczenie wnioskodawcy o niekaralności za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe popełnione w związku z pełnieniem funkcji sołtysa;
- zaświadczenie wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego dla sołectwa, w którym wnioskodawca pełnił funkcję sołtysa,

potwierdzające okres pełnienia tej funkcji lub postanowienie o odmowie wydania zaświadczenia wraz z oświadczeniem wnioskodawcy o pełnieniu funkcji sołtysa i pisemnymi oświadczeniami złożonymi przez co najmniej pięć osób zamieszkujących w sołectwie potwierdzających okres, w którym wnioskodawca pełnił funkcję sołtysa.

W przypadku nieprzedstawienia wymaganych okoliczności

faktycznych lub środków dowodowych wnioskodawca zostanie wezwany do uzupełnienia braków w terminie nie krótszym niż siedem dni od dnia otrzymania wezwania. Nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie wniosku bez odpowiedzi.

Decyzja w sprawie przyznania świadczenia będzie wydawana w terminie 60 dni od dnia złożenia wniosku o jego przyznanie. Prawo do świadczenia przysługuje od pierwszego dnia miesiąca, w którym zostały spełnione warunki wymagane do jego przyznania, nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o to świadczenie.

Więcej informacji na temat świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa można uzyskać w każdej jednostce organizacyjnej KRUS lub na stronie www.gov.pl/krus.

**Biurowo Komunikacji i Współpracy
Międzynarodowej
KRUS**

tel. 22 592 64 05

Zdjęcia: PaulSat-, BartekMagierowski.Stock.
adobe.com

Biuletyn informacyjny nr 9/2023 (252). Wydawany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Redagowany pod kierunkiem Małgorzaty Książyk, przy współpracy z kolegium redakcyjnym w składzie: Justyna Adamska, Dorota Białczak, Joanna Czapla, Nina Dobrzyńska, Waldemar Guba, Wanda Klepacka, Agnieszka Klódkowska-Cieślakiewicz, Lidia Kostańska, Natalia Latocha, Teresa O'Neill, Anna Radecka, Łukasz Tomczak, Monika Wilińska, Paweł Wojcieszak, Magdalena Zasępa, Elwira Zdrodowska.

Opracowywany przez: Mariola Marczak. **Współpraca:** Alicja Daniluk-Jankowska. **Zdjęcia na I stronie okładki oraz stronie 1.:** Baloch.Stock.adobe.com, ThierryRyo.Stock.adobe.com.

Redakcja: ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa; tel.: 22 623 11 75, 22 623 20 68.

Łączność z czytelnikami: Biuro Prasowe MRiRW, ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa, e-mail: rzecznik.prasowy@minrol.gov.pl.

Wersja internetowa: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/opracowania-i-publikacje>; <https://www.gov.pl/web/arimr/publikacje>.

ISSN 1233-9784. Podpisano do druku: 12 września 2023 r.

Nakład: 8000 egz. **Druk:** Zapol Sobczyk Spółka komandytowa, al. Piastów 42, 71-062 Szczecin.

Redakcja wyraża zgodę na kopiowanie, reprodukowanie i rozpowszechnianie w celach niekomercyjnych, w całości lub w części, materiałów tekstowych. Podmiot korzystający z materiałów tekstowych opublikowanych na stronach czasopisma, zobowiązany jest do zamieszczenia informacji o ich pochodzeniu.

Zabronione jest kopiowanie, reprodukowanie i rozpowszechnianie materiałów graficznych, tj. ilustracji, rycin, zdjęć itp.

100 LITRÓW KRWI

NA 100-LECIE
DORADZTWA
ROLNICZEGO

**ODDAJĄC
KREW
RATUJECIE
CZYJEŚ
ŻYCIE!**

Łączy nas krew,
która ratuje życie.
Dołączcie do
ogólnopolskiej akcji.
Zgłóście się do
oddziału terenowego
Centrum
Krwiodawstwa
i Krwiolecznictwa
lub do punktu
mobilnego i podajcie
hasło: **„ODR”**

akcja trwa do końca 2023 roku

patronat honorowy

Minister
Zdrowia

Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Patronat Honorowy

Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

ZEROOOO

Ogólnopolski Konkurs dla Młodzieży
Bezpiecznie z Niebezpiecznymi Substancjami
w Gospodarstwie Rolnym

2023

Nakręć film i wyślij zgłoszenie na
WIZJAZERO@KRUS.GOV.PL

Termin przesyłania prac konkursowych upływa 30 września 2023 r.
Szczegóły na www.krus.gov.pl

Patronat medialny:

TVP INFO

Organizatorzy:

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

